

EL İNSAN

ELL HACC
HÜSEYİN VEDAD

İstanbul
2015

EL İNSAN

ELL HACC
HÜSEYİN VEDAD

Editör: Şafak TUNÇ **Redakte/Tashih:** Hızır ERCAN

Baskı Tarihi

1436 /2015

İletişim

Web: <http://huvallahu.com>

e-mail: ellhuve@hotmail.com

Basım Yeri:

Seçil Ofset Matbaacılık

ve Ambalaj Sanayi Ltd. Şti.

Tel: (90) 212 - 629 06 15

www.secilofset.com

ISBN

978-605-64367-7-2

İ Ç İ N D E K İ L E R

DİBÂCE.....	1-4
KENZ-İ MAHFÎ (GİZLİ HAZİNE) ARZUSU.....	5-8
ÂLEMLERE NAZİRE OLAN İNSANIN YARATILMASINDAKİ İLÂHÎ ARZU.....	9-21
Melekler İnsana Secde Eder.....	11-13
Arzda Halife Kılınan İnsan Varlığı.....	13-16
Ahsen-i Takvîm.....	16-19
Emaneti İnsan Yüklenmiştir.....	19-21
ALLAH'IN SONSUZ VE TARİF EDİLEMEZ YALNIZLIĞINDA İNSAN VARLIĞININ KIYMETİ.....	23-29
KUR'AN'DA İNSANIN MADDİ VARLIĞININ YARATILMA SAFHALARI.....	31-35
RUH NEDİR?.....	37-46
Ruh Esas İse Neden "Nefs'ini Bilen Rabbini Bilir" Buyruldu?.....	41
Ruh Ve Nefis-Rical Ve Nisa.....	42-46
KUL NE DEMEKTİR?.....	47-50
İNSAN VARLIĞI ALLAH'IN DÜNYA ÜZERİNDE YARATMIŞ OLDUĞU EN İLERİ VARLIKTIR.....	51-55
İnsan Varlığındaki Yedi Nefis Mertebesi.....	53-55
EL İNSAN.....	57-74
İnsan Üstün Bir Yaratılış İle Yaratıldığı Ve Kendisine Ruh Üflendiği Halde Neden Kendi Başına Allah'a Yakınlık Bulamıyor?.....	59-67
Tenzih Makamı Olarak İnsan.....	67-70

İnsan'ı Bir Kenara Koyanlar Hakikati Nasıl Bulacaklar?.....	70-71
Sıfat Zattan Ayrı Mıdır?	71-72
Kitaptan Murat Peygamberdir Çünkü Asıl olan İnsandır.....	73-74

İNSAN VARLIĞI VE ÖLÜM.....	75-90
Velâyet Anlayışında Ölüm.....	76-79
Kabir Azabı.....	79-80
Kur'an, Ölümünden Söz Ederken, "Nefs" Kelimesini Zikrediyor Buradaki Hususiyet Nedir?.....	81
Velâyet Anlayışında Âlem-i İlâhî.....	82-84
Ölüm Sevgiliye Kavuşmaktır.....	84-86
Ölüme Çare Arayışları.....	86-90

İNSAN VARLIĞININ ESASI OLAN RUHUN İLÂHÎ ÂLEME HAZIRLANMASI.....	91-95
---	-------

SIFATÎ MAKAMLARDAN HÜVE'NİN ZÂTÎ ÂLEMLERİNE YÜKSELİŞ.....	97-102
Allah'ın Kendisindeki Arzuları Temaşa Etmek İstemesi İnsanları Terakki Ettirmektedir.....	99
İnsan Varlığının Âdem'den Bugüne Daima Gelişme Göstermesi "Hüve Her An Yeni Bir Şandadır" Arzusunun Bir Yansımasıdır.....	99-100
İnsan Âlem-i Âmâ'ya Kadem Basacak Mıdır?.....	100-101
İnsan Kendisindeki Tecelliye Göre Değil O Tecelliye Kendisinde İcra Edene Göre Değerlendirilmelidir.....	102

İLAHÎ AŞKIN HUSUSİYETİ KENDİSİNDEN KENDİSİNE DİR.....	103-106
---	---------

HÂTİME.....	107-108
-------------	---------

YAYIMLANMIŞ ESERLER.....	110-112
--------------------------	---------

DÎBÂCE

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

İnsan hakkında bugüne kadar sayısız kitap yazılmıştır. Ancak buna rağmen insan nedir? sorusuna tam bir cevap verilememiştir. Bunun en önemli sebebi, insanın kendisini merkeze alarak bu soruyu cevaplandırmaya çalışmasıdır. Hâlbuki insanı anlamak için insanı yaratan Allah'ın insan varlığı ile ilgili ilâhî arzusuna dikkat etmek icap eder.

İnsanlık tarihi boyunca, velâyetin dışında yapılan tarifler insan varlığının hakikatini ve yaratılış amacını açıklayamamıştır. İnsan varlığının hakikatinin tam olarak açıklığa kavuşamamasının sebebi insanın Allah'ın bir görünmesi olması ile ilgilidir. Bizler bu kitapta, Allah'ımızın "**İnsan**" arzusunu ve görünmesini anlatmaya çalıştık.

İnsan varlığını düşünürken, Allah'ın insan varlığını yaratmasındaki arzu esas alınmalıdır. İnsanın kendi yapısını ve varlığındaki hususiyetleri tarif etmesi yerine, Allah'ın insan varlığını yaratmasındaki muradını ve arzularını düşünmesi daha doğru olur.

İnsan, yaratılmış bir varlık olarak dünyadaki diğer yaratılmış ve sıfat mesabesinde olan varlıklar ile eşdeğerde görülmektedir. Yani varlık âleminde çehre göster-

EL İNSAN

miş olan "**mevcud**" üzerinden fikir yürüterek insan varlığı anlaşılmaya çalışılmaktadır. **Hâlbuki insan zât tecellisidir, sıfat mesabesinde olan diğer varlıklarla mukayese edilemez.**

İnsan, Allah'ın ilâhî kelâmına muhatap olan ve 'varlıkların en şerefli' olarak bizzat yaratıcısı tarafından vasıflandırılan bir varlıktır. O halde insan kendisine lütfedilen bu makamın idrakinde olarak kendisini tanımaya bakmalıdır.

İnsan, en mükemmel varlık olarak yaratılmıştır. İnsan eşref-i mahlûkattır. İnsan varlığı en önemli varlıktır. İnsan, bu kadar kıymetli olarak yaratılmışken, neden kendi vasfının aşağısında olan varlıklara yönelir? "**Ey insan! Nedir seni kerem sahibi Rabbine karşı gururlu kılan**" (*İnfitâr 82/6*)

Allah'ımız insanı çok üstün tutmuştur. İnsan varlığının Allah nazarında çok hususi bir yeri vardır. Her şeye yaratılışını ihsan eden Rabbimiz sadece insan için kendi ruhundan lütfettiğini (*Secde 9*) ve Arz'dakilerin hepsini insan için halk ettiğini (*Bakara 29*) Yüce Kur'an'ında bildirmektedir. Allah'ın kendisine halife olarak seçtiği ve meleklerin secde ile emredildiği insan varlığı elbette ki en büyük lütfâ mazhar kılınmıştır.

Allah'ımız insan varlığından kelâm buyurmak-

İnsan görünmesine ne kadar büyük bir kıymet verdiğini göstermiştir. Ancak insanlar, Allah'ın bu büyük lütfuna layıkı ile cevap vermemişlerdir. Allah, insana "**Ben Allah'ın bir parçasıyım**" hissiyatını lütfetmiştir. Bu hissiyat, Allah ile olan beraberliği çağrıştırmaktadır ki bu velâyettir.

Velâyet, daha bu varlık âleminde çehre göstermemiş, sıfat âleminde mevcut olmayan konular üzerinde bile, Allah'ın lütfettiklerinin idraki içerisindedir.

İnsan, kendini şekil ve suret olarak gördü. Ancak kendisindeki ilâhî tecelliyi görmesi icap ederdi.

İnsan, büyük bir şeydir. Çünkü, Allah'ın arzuyu ilâhîsi onda tecelli etmektedir. Allah'ımız, âlemlere nazire olarak yarattığı insanda "**Ben buradayım**" buyurmaktadır.

Büyük İslâm evliyasından Hz. Mehmed Ali Özkardeş; "**Kur'anın öğrettiği İslâm dininden maksat: Herkesin düşündüğü Allah'ın kendisi ile beraber olduğunu katıyetle bilmek ve insanda tecelli etmek tenezzülünde olduğunu anlamak ve tasdik etmektir...**" buyurmuşlardır.

Bu kitapta "**insan**" varlığının hususiyetleri, insanı yaratan Allah'ın ilâhî arzusu esas alınarak velâyet anlayışından anlatılmaya çalışılmıştır.

EL İNSAN

Allah'ın insanı kendi sureti üzere halketmesi hususiyeti insan varlığına verdiği kıymeti göstermektedir. İnsan, Rabbi'nin ona lütfettiği makamın ve kıymetin farkında olmalı ve ona göre yürümelidir.

Hüve't Tuvfiku'r Refik
ELL HACC HÜSEYİN VEDAD

KENZ-İ MAHFÎ (GİZLİ HAZİNE) ARZUSU

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Allah'ımızın; "**Kuntu kenzen mahfiyyen fe ah-bebtü en u'rafe fehalaktül halka liu'rafe bihi**"- "**Ben gizli bir hazine idim. İrfan olunmayı sevdim ve Hû ile irfan olunayım diye halkı yarattım,**" buyurduğu noktadaki hususiyet, velâyet arzusudur. Çünkü Rabbimiz Hû ile bilinmek istedi ki Hû, velâyeti işaret eder. Allah'ımızın her kulunda ayrı bir neşesi vardır. Bu, Allah'ın arzusudur. Yani "**Ben bir insan yaratacağım ve onda Bendeki hasletler olsun**" arzusudur.

Allah'ımız kendisinde mevcut olan arzuları isimler ve suretler olarak değerlendirip temaşa etmektedir. Bu hakikat, Allah'ımızın gizli hazine arzusudur. Allah'ımızın arzu buyurduğu hususlar isimler olarak belirir ve tatbikata girer. Bu da, isimlerin kemalat bulmasıdır ki, yaratılmış bir varlık için bu husus en yüksek noktadır.

İnsan, Allah'ın kendisindeki sonsuz hususiyetleri temaşa etmek arzusundan yaratılmıştır. İnsanın bu dünyaya indirilmesi ile Allah'ın arzuları tatbikata geçmiştir.

Allah'ın bilinmekliğini dilemesindeki arzu, asliyyeti ile kendisinde var olan hasletleri temaşa etmek

EL İNSAN

arzusudur. Allah'ın Musavvir'indeki bu arzu "**Muhammed**" ismi ile temaşa edilmiş ve kemâle ermiştir. Allah'ın "**İnsan**" arzusunun en güzel numunesi Hz. Muhammed (s.a.v) dir. O'nda, kendi arzusunu temâşa etmiş ve O'nunla arzusunu tamamlamıştır.

Maddenin aslı Allah'tır ama madde ile Allah'ı tarif edemeyiz. İnsanın asliyeti Allah'tır ve Allah insanda kendisini tarif buyurur. **Allah'ımızın kendisini tarif buyurduğu en ileri isim "Muhammed" ismidir.**

Allah için 'sonsuzdur' diyemeyiz; çünkü sonsuz bir kelimedir ve sıfatı çağrıştırır. O'nun zâtı hakkında hiçbir kelime kullanamıyoruz; o halde Kur'an'da buyrulduğu haliyle onu **Hüve** ile zikrediyoruz ki, Allah'ın bilinmezliğini, ezeliyetini, ebediyetini ve namütenahiliğini işaret eder.

Velâyet, O'ndan başka bir varlık olmadığını fiiliyat ile bilir. Onun için velâyet, O'nun namütenahiliğine kayıt olarak anlaşılabilen hiçbir şeyi kabul etmez. Bu yüzden velâyet Hüve'yi zikreder. Diğer âlemlerdeki varlıklar O'nu nasıl zikrediyor bilemiyoruz. Ancak bunları düşünmek dahi, O'nun namütenahiliğini anlatır.

Rabbimiz arzu buyurmuş kendisindeki namütenahi güzelliği temaşa etmek için Musavvir'indeki arzularını sıfatlar âlemi olarak halkeylemiştir. Semavatta ve arzda

namütenahi varlıklar, âlemler, cennetler ve cehennemler yaratmıştır. İnsan varlığı, bir nebze rızıklanmak için bu sıfatlar âlemine kadem basmıştır. İnsanın akıbeti, Allah'ı tanıdığı nispettedir. Allah'ın velâyet tertibinde, Zamanın İnsanı'ndan tahsil görmek ve güzellik kazanmak bu sebeple çok mühimdir.

En'âm sûresi 6. âyetinde;

"Görmediler mi ki, onlardan önce yeryüzünde size vermediğimiz bütün imkânları kendilerine verdiğimiz, gökten üzerlerine bol bol yağmurlar indirip evlerinin altından ırmaklar akıttığımız nice nesilleri helâk ettik. Biz onları, günahları sebebiyle helâk ettik ve onların ardından başka nesiller yarattık." buyrulmaktadır.

Dünya yaşamında nice devirler geçmiştir. Bu zamanda kaçınıcı Âdem'in nesli yürümektedir? Bilinmiyor. Şurası muhakkaktır ki, bu dünya için olduğu gibi diğer seyyarelerdeki insanlar için de, nice peygamberler ve veliler vardır. Öyle ise, velâyet konusu da sonsuz bir husus olsa gerekir. İşte burada Rabbimizin buyurduğu **"Bilimlikliğimi arzu ettim"** hususu yeni bir oluşuma tahvil olunmaktadır ki, bu İnkılâb-ı Kebir'dir. Artık **"Ahiret Hayatı"** başlayacak ancak yine de Hakk'ı tam olarak bilmek mümkün olmayacaktır.

EL İNSAN

Nitekim Sevgili Efendimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v); "***Mâ arefnâke hakka ma'rifetike ya Maruf / Seni hakıyla bilemedik ey Maruf***" beyanı bu noktayı fevkalâde güzel ifade etmektedir.

Hz. Süreyya bir varidatlarında;

“Sırrım O, O'nun sırrı da ben, işte hakikat” buyurmuşlardır. Hz.Süreyya bu varidatında insanın aslını ve hakikatini açıklamakta, Allah'ın insan varlığını en yüksek ve en mükemmel olarak var ettiğini işaret etmektedir. Çünkü insan, Allah'ın sırlarını idrak edecek ve taşıyacak evsaf ve makamda yaratılmıştır.

“Kur'an Allah'ın sözü, İnsan Allah'ın özü'dür,” sırrındaki hakikat, Hz. Pîr Abdülkadir Geylanî'nin “*Risalet-i Gausiyye*” kitabında şöyle ifadesini bulmuştur: "***El insanü sırrî ve ene sırrehû - İnsan benim sırrımdır ve ben O'nun sırrıyım.***"

İlahi aleme göçüldüğünde, insan varlığı Allah'ı bilme ve tanıma noktasından değerlendirilecektir. Çünkü dünya hayatından murat, insanın "**gizli hazine**" sırrına vakıf olmasıdır. Bir el tutarak kendindeki "**gizli hazinesi**" bulana ne mutlu ki artık o salihlerdendir.

ÂLEMLERE NAZİRE OLAN İNSANIN YARATILMASINDAKİ İLÂHÎ ARZU

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Geçmiş bütün peygamberler ilâhî yaratıcı kudreti kendi kavimlerine anlattılar ve O'na ibadet edilmesini tavsiye ettiler. Her zaman içinde o zamanın peygamberine uyanlar doğru yoldadırlar. Hz. Peygamberimiz "**Allah**" ismini zikretti ve yaratıcı ilâhî kudret olarak Allah'a ibadet edilmesini emir buyurdu. O halde "**Allah**" ismi bütün bütün yaratıcı kudret tariflerinin cem olduğu tek bir isim olmuştur. "**Lâ ilâhe illallah/Allah'tan başka ilâh yoktur**" beyanında bu anlam vardır. Yani bütün ilâhî isimler ve yaratıcı kudret tarifleri Allah isminde cem olmuştur.

Allah'ımız yarattığı âlemlerdeki programını "**İnsan**" varlığı ile tatbikata koyacağından dolayı kendisinin "**Allah**" ismi ile zikredilmesini arzu buyurmuştur.

İnsan varlığı yaratılmadan önce yaratılan bütün varlıklar kendilerini yaratan ilâhî kudrete tapmaktaydılar. Ancak Allah'ımız kendisinde mevcut olan müspet-menfî namütenahi hasletleri temaşa etmek için "**İnsan**" varlığını yaratmayı arzu buyurmuştur.

EL İNSAN

Ancak melekler; "**Biz seni hamd ile tesbih ettiğimiz ve seni takdis ettiğimiz halde sen orada fesad çıkaracak ve kan dökcek kimseyi mi (halife) kılacaksın?**" (*Bakara 30*) diyerek serzenişte bulundular. Meleklerin bu serzenişi onlarda gizli olarak bulunan menfî hususiyetinin açığa çıkmasına sebep olmuştur.

Âdem varlığının yaratılmasıyla birlikte ism-i câmi olan Allah ismindeki mahfuz ve gizli bulunan bütün isimler fiiliyata girmiştir. Böylelikle varlıklar ilâhî kudretin sıfatlarını bir nebze olsun idrak edebilmişlerdir.

Allah'ın, insan varlığında tecelli ettireceği hususiyetler Âdem'in yaratılmasıyla tamamlanmış değildi. Hz. Muhammed ile Allah'ımızın insan varlığı için arzu buyurduğu hakikat idrake gelmiştir. İnsan, insanlığını Allah'ın Deryayı Nuru Muhammed tecellisine göre idrak etmiş olur.

Allah'ımız kendindeki sonsuz arzularını temaşa etmek için âlemleri yaratmıştır. Allah'ı düşünürken, dünyayı, yedi semavatı, diğer âlemleri, cenneti ve cehennemi ve onların da üstünde olan âlemleri onun yarattığı namütenahi varlıkları ve onun sonsuz arzularını onun zâtında birleştirerek düşünmek lazımdır. İşte bunu ancak insan yapabiliyor. Yedi semavatta ve arzda her varlık, Allah'ı hamd ile tesbih eder. İnsan ise Allah'ı en ile-

ri anlayış ve idrak ile zikrediyor. Onun için Allah'ımız insan varlığını seviyor.

Allah'ın insan konusundaki bir arzusunun tamamlanması insan arzusunun bitmesi anlamına gelmez. Çünkü Allah'ımızın insan arzusu sonsuzdur. Allah'ımız yeni arzuları için yeni âlemler yaratır.

Rabbimizdeki bu duygular insanda da vardır. İnsan bir şey arzu eder, onu elde eder ama arzuları bitmez. Daha başka arzuları zuhur eder.

Maneviyatta; "**Sen kendini küçük bir cisim sanırsın, hâlbuki bütün âlem sende dürülüp bükülmüştür.**" buyrulmuştur. Allah, bütün varlıkları insana nazire olarak yaratmıştır.

MELEKLER İNSANA SECDE EDER.

Allah'ımız insan varlığını yarattığında melekûtundan ona secde etmelerini istemiştir. "**Âdem**" varlığı Allah'ın Halife-i Hakk sırrına mazhar olarak yarattığı "**vacib**" olan Allah'ın tecelli noktasıdır.

Melek, Allah'ın insanlara yardım ismidir; melek, Allah'ın kudretini temsil eder. Meleği değil, Allah'ı esas almak icap eder. Melekler Âdem'e secde etmiştir. Çünkü Âdem'den izhar-ı zamir eyleyen Hakk'tır. Allah insandan görünür melekler ise Allah'ın kuvvetleridir.

EL İNSAN

Müşrikler, Peygamberimiz için; "**ona bir melek indirilmeli değil miydi?**" (*En'âm 8*) veya "**Eğer doğruyu söylüyor isen, bizlere melekleri getirmeli değil miydin?**" (*Hicr 7*) dediler. Hâlbuki melekler Hz. Muhammed'e (s.a.v) secde ediyor...

Kur'an'da cinlerin ve insanların Allah'a ibadet için yaratıldığı beyan edilmektedir. Yine cehennem ile suçlu insanların ve suçlu cinlerin cezalandırılması söz konusudur.

İnsanların babası Âdem ve cinlerin atası İblis "**ilâhî âlemde**" yaratıldılar. Âdem-Havva ve İblis, Allah'ın "**İnin birbirinize düşman olarak**" (*Araf 24*) emri ile dünyaya indiler yani maddi alemde terakki için bir müddet yaşamaya mahkum oldular. O halde ne insanlar ne de cinler asli olarak dünyaya ait değillerdir.

İnsan topraktan ve cinler de ateşten yaratıldığı için dünya hayatında kendi sıfat ve mazhariyetleri içinde yaşamaktadırlar. Ancak insan varlığında insanı hem meleklerden hem de cinlerden üstün kılan "**Allah'ın ruhu**" vardır. İnsan bunun değerini bilmelidir. Bilinmelidir ki, Allah bütün meleklerine, Âdem'i "**secdegah**" kılmak ile insana en büyük ve kutsal değeri lütfetmiştir.

Allah'ın "**veryüzünde bir halife (insan) yaratacağım**" arzusuna tüm meleklerini Âdem'e secde ettirme-

si esasta bütün varlıkların Allah'ın açıldığı Âdem noktasına secdesini gerektirir ki, bu bütün varlıkların Âdem'e secde makamında "**cem**" olmasını göstermektedir.

Allah'ın halifesi olarak insanın yaratılması, daha önceden yaratılan bütün varlıkların Allah'ın halifesi Adem'e secde etmesi, daha önce yaratılan varlıkların insana muzaf olarak yaratıldığını göstermektedir. Yani bütün varlıklar Allah'ın insan arzusu için yaratılmış oldular.

Allah'ın halife olarak insanı seçmesi ve insan ile ilâhî arzularını tatbik etmesi bu programın Allah'ın hususi programı olduğunu göstermektedir. **Çünkü suret insan, ama hakikati Allah'tır.**

ARZDA HALİFE KILINAN İNSAN VARLIĞI

"**Halife**" kelimesi Kur'an'da; "**Ve hani Rabb'in meleklerle 'Muhakkak ki ben 'Arz'da bir halife kılacağım,**" (*Bakara 2/30*) ayeti "insan için" zikredilmiştir.

Allah; "**Arz'da bir halife kılacağım**" buyurduğunda, O'na tâbi olacak olan gönülleri de kendisinden kendisine, kendi varlığından halk eylemiştir. "**Sizler Hüve'ye döndürüleceksiniz**" ilâhî sırrı gereğince bu tatbikat Hüve'nin arzusudur. Hüve, insan olarak meydana getirdiği varlığın kendisine tâbiyetini arzular. Hz. Âdem'den itibaren bu güne kadar irsal olunan peygam-

EL İNSAN

berler ve veliler bu tâbiyeti sağlamak ve insanlara Hüve'nin rahmetini sunmak için gönderilmiş ilâhî gönüllerdir.

Allah'ımızın velâyet arzusu "**insan**" ile ayan olmuştur. Allah'ın; "**Arzda bir halife kılacağım**" arzusundaki insan varlığı, Allah'ımızın velâyet arzusudur. İnsanın Allah'ın halifesi olarak yaratılması, insanın ilâhî arzusunun tecelligâhı olduğunu işaret etmektedir.

Velâyet için, '**Allah'a yakınlık**' denmiştir. Yakınlık denirse, Allah var bir de yakını var demektir ki ikilik lisanıdır. "**Velâyet Allah'ın tezahür noktasıdır**" denirse daha doğru bir anlatım olur.

Allah'ın insanda beliren arzularının tahakkuku, o arzu tamamlandığı zaman meydana çıkmış olur. Yani o insandaki kemalat ve istekler bilinmiş olur. Allah'ımızın velâyet arzusunun hatmi de **Hatmül Velâyet** ile tamamlanmış olmaktadır ki, Allah'ın kendi arzusunu temaşa etmesidir.

Her isim dünya hayatında vücud bulur. Sonra kemalat kazanarak Allah'ın programı ile Hakk'a döner. Bu, Allah'ın zâtî arzusudur. İsimlerin kemalat bulduktan sonra ilâhî âlemde nasıl bir tatbikat göreceğini ise ancak **Hüve** bilir.

Halife, Allah'ın temsilcisi olan ve Allah'tan aldığı-nı insanlara intikal ettiren gönül sahibidir ki “el İnsan”dır. Bu durumda Allah'ın “**el İnsan**” arzusunun en mükem-mel temsilcisi Hz. Muhammed'dir.

Maneviyatta "*çeşitli kimselerin halifesi*" denilerek, halef olma bakımından birbirlerinin temsilcileri olduğunu iddia etmek, nasıl anlaşılmalıdır? Halife demek, Allah'ın Âdem sırrında olmak yani Hakk'ı bulmuş gönüller olmak demektir.

“**Allah'ın halifesi**” olmak, insanın arzda halife kı-lınması ile ilgilidir. Allah, bütün melekleri insana secde ettirdiğine göre, insanı sadece dünya halifesi olarak dü-şünmek eksik bir düşünce olur. Hâlbuki İslâm'da birçok kimseler çıkmış ve hilafeti temsil ettiklerini iddia ederek devlet başkanlığı ile hilafeti birleştirmeye çalışmışlardır. Halbuki Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v) devlet idaresi ni yani emirlik ile maneviyat anlayışını farklı şekillerde tarif buyurmuştur.

‘*Sakaleyn*’ ismi ile meşhur olan hadis-i şerifte Hz. Muhammed ümmetine vasiyet ederek; “**Size iki emanet (ağırlık) bırakıyorum; Allah'ın Kitabı (Kur'an- ı Kerîm) ve Ehl-i Beyt'im (velâyetim). Bu ikisine sarılırsanız asla yolunuzu şaşmazsınız**” buyurmuşlardır.(Bu hadis-i şerif ve benzer rivayetler pek çok tarikten nakledilmiş olup hadis-i mütevâtirdir)

EL İNSAN

Peygamberimiz, “*Sakaleyn*” hadisi ile ümmetine velâyete tâbi olmayı vasiyet etmiştir. Bu beyan, tebligatın Allah'ın zâtîyeti ile ilgili olduğunu göstermektedir.

Peygamberimiz kendisinden sonra dinî ve manevî yolda fiiliyatla yürünmesi için velâyet yolunu işaret etmektedir. Peygamberlerin yolundaki ilâhî sır ve tatbikat, Hz. Peygamberimizden sonra velâyet yolundan devam etmiştir. Velâyet konusunda bu kadar açık hadisler varken, velâyeti inkâr edenler, dinin hakikatini anlamaktan uzak kalmışlardır.

AHSEN-İ TAKVÎM

Tin sûresi 4-5. âyetlerinde;

"Hakikaten insanı ahsen-i takvîm (En güzel kıvamda) olarak halkettik. Sonra onu esfele safilîne tardettik (hâlden hâle geçirdik) buyrulmaktadır.

Allah'ımızın arzuyu ilâhîsi zuhur ettikten sonra insan ruhen; cennet, cehennem âlemlerinden ve daha sonra yedi tabakadan halden hale geçerek bu dünyaya gelmiştir. Ancak bu geçişi hatırlamamaktadır. Bu âlem aşağıların en aşağısıdır (esfele safilîn). Bu devri terakki ederek tamamlayan insan tekrar Allah'ın arzuyu ilâhîsine kalbolur.

İlâhî âleme kavuşan, bütün bu âlemlerdeki yaşayışın hakikatini arif olacaktır. İnsan esfele safilin denilen bu en aşağı âlemde sanki bir beden kabrinde sıkışmış ve sanki burada bir hapishane hayatı yaşıyormuşçasına vatan-ı aslîsine özlem duyar.

Ahsen-i Takvim üzere halkedilen insan varlığı aşağıların en aşağısı olan bu âlemde görünmüştür. Ancak daha nice âlemlerin ve boyutların var olduğu düşünülmelidir. Dünyadaki bütün varlıklar insan için yaratılmıştır, yani dünya insan için süslenmiştir.

Secde sûresi 7-9. âyetlerinde;

"Yarattığı her şeyi en güzel (ahsen) yapan ve insanı yaratmaya da çamurdan başlandı. Sonra Hû'yu tesviye edip içine (kendi) ruhundan üfledi ve size işiten kulaklar, gören gözler, anlayan kalbler lütfetti, pek az şükrediyorsunuz." buyrulmaktadır.

Çamur olan şeyden yani en hakir olandan yaratan ve ahsen (en güzel) yapan, sonra Hû noktasını tesviye eden, ona kendi ruhundan veren Rabbimiz Hüve'dir.

Bu hususta Hz. İmam-ı Bakır şöyle buyurmuştur: **"Âdem'in sûreti Allah'ın yarattığı bir sûret-**

EL İNSAN

tir. Allah bu sûreti seçti, muhtelif sûretler arasında bunu beğendi ve bunu kendisine isnad etti."

İlâhi kudret kendisinde mevcut olan rahmetini insanda temâşa etmek için nâmütenâhi hissi hususiyetler lütfetti. Kendisinde yani Hüve'de bulunan hissi hususiyetlerini, güzelliklerini temaşa etmek için insanı ahsen(en güzel) olarak yarattı. Demek ki kendisindeki hususiyetleri taşıyabilecek bir sûret olarak insan sûretini beğendi ve seçti.

Bütün isimler Allah'a aittir. İsim olarak ifade edilen her şey sıfatidir, ancak her isim zâtî olmayı ister. Bunun için de her isim bir insan olarak görünmeyi arzu eder. Bütün varlıklar Allah'ın insana olan rahmetini görerek bunu arzu etmektedirler. Bütün varlıklar "**ahsen-i takvim**" üzere yaratılan insan varlığına gıpta etmektedirler.

Nitekim Risalet-i Gavsiyye kitabında şöyle buyrulmaktadır;

"Rabbim buyurdu ki 'ey Gavsül Azam', ne güzel tâlibim ben ve ne güzel matlub (talep edilen) olur insan ve ne güzel râkib (binici) olur insan ve ne güzel merkub (binek) olur ona diğer ekvan (yaratılanlar)"

Allah'ımızın '**râkib**' (binici) olarak değerlendirdiği

insanın bu rahmeti görmezden gelerek Allah'a '**rakip**' olmaya kalkışması enteresandır. Kulun terakki etmesi, onun sıfır olduğunun idraki ile doğru orantılıdır. Kul ne kadar terakki ederse Hakk'a karşı o kadar sıfır olduğunu idrak eder.

EMANETİ İNSAN YÜKLENMİŞTİR

Ahzap suresi 72.ayetinde;

"Biz emaneti, semavata, arza ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, korktular. Onu insan yükledi. O çok zalim, çok cahildir." buyrulmaktadır.

"**Emanet**", Allah'ın kendisinden insana lütfettiği ruhudur. İnsan, ancak Allah'ın ruhu ile nefesine zalim olmaktan ve cahil kalmaktan kurtulabilir. Burada şöyle bir soru hatıra gelebilir: Her insanda ruh olduğuna göre zalim ve cahil olmaktan kurtulmuş olmuyor mu? Bu soruya şöyle cevap verilir: Allahımız her zamanda peygamberler ve veliler göndererek insanları bu konuda uyarmıştır. Kim kendisine lütfedilen o ruhun idrakine gelirse terakki eder, Allah'ı tanır, kendini bilir ve sonsuzluk kazanır. Allah'ın emanetini vüs'ati yükseltmiş olan gönüller taşıyabilir.

Allah'ımız kendisinin bilinmesini arzu buyuruyor ve bunu insandan istiyor. Allah'ı tanımayan insan cahil kalır. Allah'ın kendisinin bilinmesini teklif edip de bundan yüz

EL İNSAN

çeviren insan zalimdir. O halde Allah'ın velâyet teklifini reddeden insan zalim ve cahil kalmaya kendini mahkum etmiş demektir. Çünkü Allah'ın insana lütfettiği bu muazam lütfu reddetmiş olmaktadır.

Bir diğer mana olarak; azamet-i ilâhîye'yi tam manası ile idrak etmek mümkün değildir. Bu mümkün olmayış "**cehûl**" (çok cahil) noktasıdır. Azamet-i İlâhîye'yi bir insanın kendi başına öğrenmesi de mümkün değildir. Ancak bir insanın öğretmesiyle bir nebze bilebilir. Allah'ımız bu öğretmeyi kendi arzu ettiği bir gönülle yapar ve kendisini lütfettiği kadar bilinebilir.

Hz. Pirimizin Risalet-i Gavsîyye adlı eserinde "**Ey gavs, ilmin ilmi cehûldür**" beyanı vardır. Yani ilimde zirveye varan, Allah'ın namütenahiliğini ve Azamet-i İlâhîye'sini bir nebze idrak edince kendindeki ilmin bir hiç mesabesinde olduğunu ve Hakk'a karşı ebedî cahil olduğunu anlar. İşte âyetteki cehûllük bu makamdaki gönlün vardığı idraki işaret etse gerekir. Allah'ı O'nun istediği gibi tanımamakta ısrar ise zalimlikdir.

Kişi kendindeki Ruhu İlâhi'den haberdar olmak istiyorsa bir Mürşid-i Kâmil eli tutmalıdır ki, bu sırlar açıl-sın.

Velâyet gönüllerinde "**sen olan da Benim**" zuhur eder. Bir Allah var, bir de kul var demek ikilik lisanıdır. O

zaman insan Allah mıdır? İnsan, Allah olamaz ama Allah'ın görünmesi insan iledir.

Hz. Mehmed Ali Bey şöyle buyurmuşlardır:

"İnsan Allah değildir, amma insan şekil ve ismiyle görünen, Allah'ın gayrı değil ancak kendisidir. Mütecellî (görünen) birdir, mecalî (aynalar) sayısızdır. Yani vücud aynaları sayısızdır ve fakat sonsuz vücud aynalarında görünen daima birdir. O da Cenâb-ı Hakk'tır. (Allah'ın kendisidir)

Kimdir o ? Desin ki, bütün mahlûkat ve bunlar meyanında, mahlûk bilinen insan Cenâb-ı Hakk'tan boştur. Mahlûk bir tarafta, Cenabı Hakk başka tarafta mı? Mahlûk, Cenabı Hakk'sız kıyamda ise, kıyam için Cenabı Hakk'a muhtaç değilse hâlika ihtiyacı yok demek olur. Bu ise hakikate uymayan bir biliştir, bilgi değil cehildir."

Allah, insandan görünmüştür, insanın da bu ilâhî kemâlatı bilmesi lazımdır. İnsanın, **"Allah'tan geldim, Allah'a gideceğim,"** idrakında olması gerekir. Allah'tan başka bir mevcut düşünmek doğru değildir. O zaman mekirde(aldanışta) kalınır. Eğer bu düşüncesi doğrulmuşsa, bu, Allah'ın bir lütfü ilâhîsidir.

ALLAH'IN SONSUZ VE TARİF EDİLEMEZ YALNIZLIĞINDA İNSAN VARLIĞININ KIYMETİ

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Allahımız pek çok varlıklar yarattı ama hiçbir varlık kendi hususiyetlerini tam olarak taşıyamadı. Allah'ın Musavvir'inde olan arzuları varlıklarda belirdi ama tam olarak zuhur bulmadı.

O zaman Allah'ımız; "**Benim arzularımı, duygularımı zevkimi, neşemi tam olarak belirteceğim varlık "İnsan" olmalıdır**" buyurdu. Nitekim beşer varlığı olduğu halde Rabbimiz; "**Ben bir halife yaratacağım**" buyurdu. İnsanın yaratılmasındaki en önemli nokta şudur ki, insanda olan hususiyetler, Allah'ımızın zâtî hususiyetlerinden lütfedilmiştir..

Âdem, Allah'ın tekliğine nazire olarak tek yaratılmıştır. Ancak Âdem buna tahammül gösterememiş ve "**Ben neden yalnızım**" diyerek Rabbine iltica etmişti. Bunun üzerine Allah'ımız, Âdem'in kendi varlığından Havva'yı yaratmıştır. Hiçbir varlık Âdem'in ayarında olmadığı için Havva yine Âdem'in varlığından yaratılmıştır.

"Sen olmasaydın Sen olmasaydın Ben âlemleri yaratmazdım" (Acluni, II: 164; Hakim el Müstedrek, II:

EL İNSAN

615) hadis-i kudsîsinde buyrulduğu haliyle Allah'ın arzularının Deryayı Nuru Muhammed ile tecelli edeceğini düşünmek icap eder.

İnsan hususi bir varlık olduğuna göre onda Allah'ın ruhsal zevk ve arzularının zuhuru olması lazımdı, Allah'ımız bunları ancak insan varlığında cem eyledi. Ancak şu var; bütün varlıklar tetkik edildiği zaman her varlık bir arzunun ifadesidir. Ağaçtır; yeşillik verir, çiçek açar, meyve verir; inehtir, süt verir, et verir; bunların hepsi bir arzudur. Ama insan varlığında bunların hepsi var. Düşünce var, yaratma var, sevgi var, programlama var... İşte bu, Allah'ın kendisindeki hususiyetlerin insan varlığındaki tezahürüdür.

İnsan varlığı sadece dünya yaşamı ile sınırlı değildir. Rabbimiz; **"Ben insanı yarattım insanda pek çok arzularımı tatbik ettim, ama hayır! Ben kendimde öyle bir sonsuzluğu müşahade ediyorum ki bunların çok daha üzerinde"** buyurdu.

Onun için inkılâb-ı kebirî kabul etti. Buyurdu ki; **"Ben bu zevkimi dünyada tadayım, sonra inkılâb-ı kebir ile yeni âlemler yaratayım, sonra geçmiş âlemlerde tatbik ettiğim arzularımın çok daha fevkindeki arzularımı insan ile tatbik edeyim, o zaman insanı en yüce tekâmül noktasına getiririm. Ben bu yüce arzularımı en yüce tekâmül noktasına getireceğim insan ile tatbik edeceğim."**

İşte onun için bu dünya hayatındaki hususiyet burada düğümlenmektedir. Nedir bu? Allah'ımız; "**Beni te-tebbu etmeye (araştırmaya) bakın, Beni tanıyın! Bilin!**" buyurdu. Çünkü bu idrake gelenleri Allah'ımız âlem-i ilâhîde değerlendirecektir.

Bu dünya yaşamı sadece dünyevi zevklerin tatmin yeri değildir. Dünyevi zevklerdeki arzu da Allah'ındır. Ancak bazı kimseler dünya zevklerinde kaybolup gitmektedir.

Hz. Süreyya "**hayru şerri lütfu kahrı mecz edip bir bilmişim**" buyurmuşlardır. Bütün bu zevkleri tadan artık "*ben bunları biliciyim o zaman benim özel bir noktaya gelmem icap eder*" diye düşünür.

Beyan-ı ilâhi:

"Ene Süreyya, benim bu sözümü hiç kimse böyle tefsir etmedi."

Bu, Allah'ın arzusunun tatbikatının neticesidir.

Rabbimiz bilmediğimiz pek çok hususu ilâhî âlemde yaşatacağını bildirmiştir.

Allah'ımız elbette yalnızlığa tahammül etmektedir ve kendi sureti üzere halketmiş olduğu insan varlığı

EL İNSAN

Allah için çok kıymetlidir. Allah'ın zâtiyetindeki TEK'liğin tam olarak idrak edilmesi mümkün değildir. Bu teklikteki yalnızlığa sadece Allah tahammül edebilir.

Allah'ı idrak etmekteki velâyet arzusunun Hatmül Velâyet ile belli olması, Allah'ın kendisinden kendisine bilici olmasındaki hususiyeti çağrıştırmaktadır.

Hatmül Velâyet yaşadığı bir tecellide kendisinden başka hiçbir varlığın olmadığını görmüştür. O anda namütenahi sonsuzluğun içinde bütün varlıkların içinde kendi yalnızlığının görülmesi muazzam bir huşûdur. Bu huşu insanı kendinden geçirecek büyük bir hissiyattır; muazzam bir husustur; bu çok derin ve sonsuz bir konudur.

Bu konu yanlış anlaşılmamalıdır. Allah'ın yaratmış olduğu varlıklar düşünüldüğü zaman, hepsi Allah'tan hâsıl olan varlıklardır. Ancak bu hâsıl olarak düşünülen varlıklar hiçbir zaman asliyeti göstermiyor. Ancak el-İnsan asliyeti işaret ediyor.

Burada Hüve'nin kul olarak zuhurundaki hakikatin zevk ve neşesini işaret eden bir husus vardır.

Elbetteki bu hakikatin Zamanın İnsanı tarafından tekellüm edilmesi gönüllerde sedasını ve yansımalarını bulmaktadır.

Allah'ımız kime hangi miktarda rahmet lütfetti, o hususiyetler, Allah'ta mahfuzdur. Bu sözler bu vadide tam bir bilgi sahibi olmayan birisine söylendiği zaman o kimse bunu anlamakta zorluk çekmektedir. Bazısı da "*Allah bunları yapmış bu kimse bunları söylüyor*" şeklinde düşünüyor. Ancak buradaki hususiyeti tam mânâsı ile anlayamıyor, çünkü makamı yeterli gelmiyor. Bu hususiyetleri idrak edecek makama ulaştırması için Allah'a niyaz edilmelidir.

Manevi olanlar dünyayı red ve inkâr etmez, onu yaşar. Ancak dünya yaşamı gelip geçici, ilâhî yaşam ise sonsuzdur. O zaman biz bunu yaşıyoruz ama esasta Allah'ımızın hiç kimsenin bilmediği, hiçbir gözün görmediği, hiç kimsenin hissetmediği, duymadığı bir yaşama doğru gidiyoruz. Rabbimiz; "**Ben sizi oraya götüreceğim**" buyuruyor. Bizler o yaşama talibiz.

Bu dünya yaşamı bir nebzecek rızıklanma yeridir. Bu rızkın bir devamı vardır; Allah'ımız sürekli olarak manevi ve maddi rızık lütfetmektedir. Rabbimiz; "**O kadar sonsuzluğum var ki bu sonsuzluğum içinde sadece bir nebzesini tattınız**" buyurmaktadır.

Allah'ımızın insanı sevmesindeki hususiyet, kendisindeki yalnızlığının tecellisini insanda müşahede etmesidir. İnsanın maddi varlığının yanı sıra bir de manevi cephesi vardır. İnsandaki manevi hasletler Allah'ın lütfu ile

EL İNSAN

olur. İnsan cehûl(çok cahil) halinden ancak Allah'ın lütfu olan manevi tecelliye mazhar kılınması ile kurtulur.

"Ben bir insan yaratacağım" arzusunda Allah'ın kendisindeki hasletlerinin insan varlığında tecelli etmesi ve onda temaşa etmesi vardır. İnsanlar birbirlerinden farklı makam ve meşreplerde yaratılmışlardır. Bu zamana kadar yaratılan her insanın birbirinden değişik yaratılmış olması Allah'ın **"insan"** varlığındaki arzularının namütenahi olduğunu işaret etmektedir.

Velâyet, Allah'ın yaratmış olduğu her insanı kabul eder. İnsanları birbirinden ayrı görüp o dinden bu dinden olarak değerlendirmez. Din, Allah'ın kendisinin nasıl bilinmesi ile ilgili bir hususiyettir. Allah'ın kendisinin bilinmesi arzusu dindir. Burada velâyetin din anlayışının ehl-i zahir ulemanın din tarifinden daha farklı olduğu görülmektedir. İnsanı, Allah'tan ayırarak anlamaya çalışmak doğru olmasa gerekir. Böyle bir düşünceyi Allah'ımız makbul tutmaz.

Batıda tanrı ile insan varlığı kıyaslanmakta ve tanrıya karşı insan galip getirilmeye çalışılmaktadır. İnsanı Allah'tan ayrı değerlendirenler insandaki manevi hâli göremiyorlar. İnsanı tamamen maddi ve dünyevi olarak değerlendiriyorlar. Batıda dine olan itirazın kökeninde bu düşünce yatmaktadır.

İnsanı herhangi bir varlıkla kıyaslamak mümkün değildir. "**Allah'ın insanı kendi suretinde yaratması**" demek, Allah'ın insanı kendi arzularını tahakkuk ettirdiği varlık olması ile ilgilidir. İnsan dışındaki hiçbir varlık yaratıldığı zamandan bugüne kadar "**terakki**" kaydetmemiştir.

Yaratılmış bütün mevcudat, Hüve'nin zâtîyet-i ilâhîyesidir, hepsi kendisidir. Kendisinden başka mevcut yoktur. (Lâ mevcude illâ hu sırrı) Ancak sıfat olarak görüldüğü varlıkların hiçbirisi asliyyet-i ilâhîyeyi tam olarak idrak edemez ve tarif edemez. Ancak ve ancak O'nu, lütfettiği kadarı ile idrak edebiliyoruz.

Hüve; "**Ben kendi ruhumdan kendi enerjimden bir varlık yarattım, insanı yarattım ruhumdan verdim**" buyurmaktadır. O ruhu verdiği zaman insan varlığı var; vermez ise o varlık yok. Esasta var ama enerji halinde, ferdiyeti yok, cismaniyeti yok yani mevcud olarak göremiyoruz. Ama Rabbimiz; "**Ben bunları yarattım kendimden verdim ve onlardaki cereyan benim yalnızlığımı gideriyor, Ben insanları seviyorum, insanlarda benim hasletlerim, hususiyetlerim var. İnsana ferdiyet vermek, şahsiyet vermek istiyorum**" buyuruyor. Şahsiyet vermek lâyemut olmak, yani ölümsüz olmak demektir.

KUR'AN'DA İNSANIN MADDİ VARLIĞININ YARATILMA SAFHALARI

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Kur'ân, insan varlığının yaratılması ile ilgili olarak bazı aşamalardan bahsetmektedir.

"Sizi topraktan yaratması O'nun varlığının delillerindedir." (*Rûm, 30/20*)

"Ve andolsun "İnsan"ı süzölmüş çamurdan yarattık. Sonra onu sağlam bir karar yerinde(rahim) bir nutfe kıldık. sonra nutfe-yi bir embriyo (alaka) olarak halkeyledik de embriyoyu bir parçacık et (mudga) olarak halkeyledik de onu kemikler olarak halkeyledik de kemiklere et giydirdik, sonra da 'Hu'yu bir başka yaratış olarak inşa eyledik. Yaratanların en güzeli Allah ne mübarektir. Sonra, bunun ardından, muhakkak ki sizler elbette öleceksiniz. Sonra da yevm-i kıyamette diriltileceksiniz. Ve andolsun üzerinizde yedi tarikleri halk eyledik. Ve bizler yaratıştan gafil olmayız." (*Müminun 23/12-17*)

İnsan varlığı, âyette işaret buyrulduğu şekliyle **"bir**

EL İNSAN

başka yaratılışla" yaratılmıştır. Bu âyet insan varlığının diğer varlıklara göre hususi ve üstün bir yaratılışla yaratıldığını göstermektedir. Zaten biyolojik olarak konuya bakıldığında muhtelif canlı embriyoları kırk güne kadar birbirlerine benzer iken daha sonra insan embriyosunun değiştiği, farklı özellikler aldığı gözlemlenmiştir.

Şurası bilinmelidir ki hangi düşünce ve inançta olursa olsun insan varlığı hususi bir varlıktır. Madem ki insan olarak yaratılmıştır o halde onun insan olmasından dolayı belli bir makamı vardır. Müsbet olsun, menfi olsun insanda her iki mazhariyet de vardır. Menfi bir insan da olsa umulur ki müsbete dönebilir. Velâyet insandaki müsbet duyguları galip getirmeye çalışır.

Nuh suresinde ise, gerek ilk insan ve gerekse insan neslinin merhale merhale yaratılışına işaret edilir: "**Halbuki O, sizi çeşitli merhaleler halinde yarattı.**" (Nuh, 14).

Hacc suresi 5. âyetinde de Rabbimiz;

"Ey insanlar! Eğer öldükten sonra dirilmekten şüphede iseniz, (bilin ki) ne olduğunuzu size açıklamak için şüphesiz biz sizi topraktan, sonra nutfeden sonra bir alakadan (embriyo) sonra yapısı belli belirsiz bir et parçasından (mudga) yaratmı-

**şızdır. Dilediğimizi belli bir süreye kadar rahimlerde tutarız. Sonra sizi bir çocuk olarak çıkartırız, sonra sizi, olgunluk çağına erişmeniz için bırakırız. Bununla beraber kiminiz öldürülür, kiminiz de önceki bilgisinden sonra, hiçbir şey bilmemek üzere, ömrünün en fena zamanına ulaştırılır. Bir de yeryüzünü görürsün ki kupkuru-
dur; fakat biz onun üzerine su indirdiğimiz zaman, harekete geçer, kabarır ve her güzel çiftten bitkiler bitirir."**

"**Alaka**" kelimesinin manası "**yapışan**" veya "**asılıp tutunan şey**"dir. "**Yapışan şey**" anne rahmindeki ceninin şeklini anlatmaktadır.

Kur'an'da onbeş asır önce bunlardan bahsedilmesi büyük bir mucizedir. Bir annenin rahminde meydana gelen ve neticede bir insana dönüşecek olan oluşumun safhalarının ayrıntıları zamanımızdaki teknoloji ile bile daha yeni yeni anlaşılıyorken, Kur'an'ın onbeş asır önce bu hakikatleri bildirmesi gören gözler ve işiten kulaklar için ibrettir. İnsan tam olarak hala bilinmemektedir.

Kur'an'da sadece insanın yaratılışı değil, doğum süt emme, annenin durumu, çocuğun yetiştirilmesi ile ilgili pek çok bilgiler lütfedilmiştir.

EL İNSAN

Sevgili Efendimiz; "**Sizden birinin yaratılışı, annesinin karnında kırk günde cem olur.**" (*İbnu Mes`ud*) buyurmuşlardır. Kur'an'da bu yaratılışın safhaları anlatılmaktadır. Bugün kırkıncı güne kadar bütün canlı ceninlerin görünüşlerinin benzer olduğu ve kırkıncı günden sonra değişmeye başladıkları artık belli olmuştur.

Tıp ilmi insanlık tarihi boyunca değişim içinde olmuştur. İlkçağdaki tıp anlayışı ile ortaçağdaki tıp anlayışı ve bilgisi aynı değildir. Bu zamandaki tıp bilgisi ve anlayışı da geçmiş ile kıyaslanamaz. Tıp, geçmişte doğru kabul ettiklerinin birçoğunu bugün kabul etmiyor. Ancak Kur'an'ın tıp ile ilgili söyledikleri onbeş asır önce de geçerliydi, bugün de geçerlidir, gelecekte de geçerli olacaktır.

Bir insanın uzuvları tarif edilirken çeşitli isimlerle anlatılır. Parmak, ayak, kol, saç, baş... her insanda vardır, ancak hiçbir insan birbirinin aynı değildir. Yüz her insanda vardır ama her yüz diğerinden farklıdır. Parmak her insanda vardır ama parmak izleri dahi aynı değildir. Kur'an'da insanlardaki "**parmak izleri**" gerçeğine mucizevi bir şekilde işaret buyurulmuştur.

"İnsan (öldükten sonra) onun kemiklerini biraraya getiremeyeceğimizi mi sanıyor? Hayır, Biz, onun parmak uçlarını bile yeniden düzenlemeye kadiriz." (*Kıyamet/3-4*)

Deniz, derya, bulut, ağaç, toprak hepsi bir dünyayı teşkil ediyor. O halde bunlar Allah'ın dünya arzusunun çeşitli şekillerde (isimlerde) ifadesi olsa gerekir. Kişi, Allah'ın varlığını kabul etmezse bunları toparlayabilmesi mümkün değildir. Dağıtarak değil her şeyi bir noktada toplayarak ifade etmek icap eder.

Bütün varlıkları bir arada tutan O'dur. Allah'ımız varlıkları isimler ile meydana getirmiştir. İsimler de birbirine tâbidir. Tabiiyet halindeki bütün isimler de O'na tâbidir, yani Hüve'ye; yaratan gerçek varlığa; isimlerden münezzehe olana... O ki, isimlerle tarif edilemiyor, eğer bir isimle tarif edilirse sıfat olarak değerlendirilmiş olur. Oysa O, yani Hüve her isimden ve her sıfattan münezzehe olandır.

RUH NEDİR?

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

İsra suresi 85. âyetinde;

"Ve sana "ruh" hakkında soru sorarlar. De ki: "Ruh Rabbimin emrindedir. Size sadece az bir ilim verilmiştir." buyrulmuştur.

Allah'ımızın **"Ben gizli bir hazine idim, irfan olunmayı sevdim ve bu âlemleri halkettim "** buyurarak kendinden kendine bilinmekliğini arzu buyurması ile halk ettiği Âdem'e ruhundan üflediği zaman o varlık hayat bulmuştur. Öyle ise **"ruh"**, ilâhî bir enerji ve kudrettir.

Melekler ve diğer varlıklar mevcut iken Allah'ımızın Âdem'e ruhundan lütfetmesi bir hususiyet arz etmektedir. O halde ruhun, Rabbimizin büyük bir hususiyetini taşıdığı muhakkaktır.

Allah'ımız ruha vahyetti... Hitap ruha ise, Allah'ın kendisinden kendisine bir hitabıdır. Ruhu idrak, asliyeti idraktır.

Ruhun hususiyeti nedir? Ruh, Rabbimizin bir emridir. Bu demektir ki, emir, arzuyu ilâhîdir. Allah'ın her

EL İNSAN

varlıktaki yaratma arzusu ruhtur. Ruh, Allah'ın yaratma arzusu olduğuna göre, insanın ruhu tasarruf altına alması düşünülemez. Bu bakımdan Hz. İsa'nın Ruhullah olması insan varlığının asliyetini ifade için söylenmiş bir kelimedir. En'am sûresi 60. âyetinde, "...**sümme ileyhi merciukum/sonra HU'yadır dönüşünüz...**" buyrulmuştur. Bütün ruhlar sonunda Hüve'ye dönecek olduğuna göre Hz. İsa bu anlayış ve idrak ile insanlara Allah Dini'ne gelmeleri için teklif yapmıştır.

Ruh, Allah'ın insan ile yaptığı bir tatbikattır ki ilâhî ruh sonsuz bir enerji ve kuvvettir. Bu kudret sonsuz olarak düşünüldüğünde her şekil ve suret bu gücün bir arzusudur. Allah'ımız insanı her varlığın fevkinde üstün olarak yaratmıştır. Ancak insanlar kendilerine lütfedilen RUH'un üstünlüğüne göre hareket etmiyorlar. Eğer buna dikkat etselerdi çok daha ileri giderlerdi. İnsan kendisindeki ruhi duyguları tahlil edebilseydi karşısına sonsuzluk çıkardı.

Allah'ımız insanlara her varlığın üstünde kıymet vermiş, her şeyi insana tâbi kılmıştır. Peki insan kime tâbidir?

Her varlığı cismaniyet olarak yaratan bir kudret var. Ancak ilâhî kudret sadece maddeyi yaratma ile sınırlı değildir. Enerji ve madde sınırlıdır, ancak Allah'ın yaratma enerjisi sonsuzdur (namütenahidir). Allah'ın ya-

ratmak için ne enerjiye ne de maddeye ihtiyacı vardır. Allah nasıl yaratıyor? İlâhî enerjiyi maddeye nasıl tahvil ediyor bunu bilmek mümkün değildir.

Hayat zaten Allah'ın ruhundan lütfetmesi ile başlamıştır. Yaşam maddi bir yaşamdır ancak terakki ruh içindir. O halde tekâmül ruhta olmaktadır. Bu tekâmülün neticesinin tam olarak takdiri Allah'a aittir.

Melekler, Allah'ın ilâhî enerjisi içinde mütaala edilirler. İnsan ruhu ise bambaşkadır. O, Allah'ın ruhundandır, yani ilâhî idrak ve marifetullah enerjisi namütenahidir. **İnsan ruhu, Allah'ı bilmek ve tanımak için teşkil olunmuştur.**

Allah zaman ile kayıtlı olamayacağına göre **“O” her an için dünyayı yok edip yeniden yaratabilmektedir.** Çünkü zaman kaydı ancak maddi varlıklar için söz konusudur.

Hayvanlarda insanî ruh yoktur onlar maddedir. İnsan ruhu ise Allah'ın bir parçası olduğu için zaman kaydına girmez. İnsanın cismaniyeti zaman kaydına tâbidir ancak insan ilâhî enerjiden bir parça olduğundan dolayı ruhî olarak zaman ile kayıtlı değildir.

İnsan dışındaki varlıklar insana hizmet için yaratılmıştır. Allah insanda tecelli eder. Hayvanları insan seviyesine çıkarmak Allah'ın makbulü değildir.

EL İNSAN

Yaratılan varlıklar madde ve sıfatla mukayyettir hatta insan cismaniyeti de öyledir. Ancak Allah'ın bir parçası olan “**İnsan Ruh**” cismaniyete tâbi değildir.

İlâhî kudretin sonsuz enerjisinden bir parça olan insan ruhu Allah'ın “**Hayy**” sırrının tecellisidir. Çünkü ruh maddeye girince madde canlanır. İnsanın bütün varlıklar üzerinde bir mazhariyet taşıması kendisinde ilâhî enerjinin tatbikatından kaynaklanmaktadır. Çünkü Allahımız insana kendi ruhundan lütfettiğini bildirmektedir.

İnsan ilâhî programın neticesi olarak yaratılmıştır. Ancak ilâhî ruhun insandaki tecellisi o isme verilen mazhariyet çerçevesindedir. Ruh, Allah'ın “**emri**” neyse insanda o tatbikatı yapar.

İlâhî âlemde ise ruh dünya yaşamının çok ilerisinde hususiyetleri kapsayan bir mazhariyet kazanacaktır. Bu dünyada olmayan hususiyetler görünecektir. Çünkü yaşadığımız bu âlem **esfele safilin** âlemidir. Dünya hayatında iken yetişmiş velâyet ruhlarına ilâhî âlemde nice vazifeler verilmesi umulur. O halde dünya hayatından bakarak ilâhî âlemi şuurlandırmak mümkün olmasa gerekir.

RUH ESAS İSE NEDEN “NEFS'İNİ BİLEN RABBİNİ BİLİR” BUYRULDU?

Rabbin bilinmesi nefsin bilinmesinin bir neticesi olarak zuhur eder. Bu hakikati belirtmek maksadı ile hadis-i şerifte: "**men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu - kim ki nefesine arif oldu, Rabbine arif oldu,**" buyrulmuştur.

Nefis ruhun dünyaya bakan yüzüdür, Ruh ise Allah'a bakar... Madem ki tatbikat ve terakki için dünya tatbikatı yaratıldı, o halde nefse ihtiyaç oldu. Çünkü dünyada bir geçimlik lütfedildi, bir nebzecek rızıklanma lütfedildi.

Dünyada yaşamak için nefse ihtiyaç var; yemek, içmek, evlenmek, evlat sahibi olmak, istemek, arzu etmek, neşeler, dertler... Hepsi nefsin tatbikatıdır. Eğer tamamen ruh olarak görünseydik dünyada yemeyen, içmeyen, derde düşüp deva aramayan varlıklar olurduk. O zaman dünya hayatının bir mânâsı kalmazdı. Hâlbuki nefis ile Allah'ımızın dünya tatbikatını bildik, Allah'ımızın dünya hayatında tatbik ettiği nice isimlerini fiiliyatla yaşadık. Böylece nefis ile terakki ettik, ruh ile Allah'tan aldık, nefis ile dünya hayatına tatbik ettik.

Velhasıl insanın ebedi yolculuğunda Allah'ımızı bilmek ve tanımak hususunda dünya hayatını nefis ile yaşadık daha ileri terakki ettik.

EL İNSAN

RUH VE NEFİS RİCAL VE NİSA

Allah'ımızın yaratılış tertibinde ruhu temsil eden erkeğin ve nefsi temsil eden kadının bir araya gelmesi “İNSAN” varlığının tamama ermesindeki hususiyetleri işaret etmektedir. Ruh ve nefsin birlikte olmasındaki hikmet, Allah'ımızın Musavvir arzusundan kaynaklanan insan varlığının kemalatı ile ilgili olsa gerekir. Bu idrakten uzaklaşarak tamamen cismaniyetin verdiği tatbikata göre kadın ve erkeği değerlendirmek ilâhî arzuyu gölgelemektir ki, makbul olmasa gerekir.

Allah'ımız, Âdem için yine insan sureti üzere başka bir şahıs halketti ve ona “**kadın**” ismini verdi. Kadın kendi suretinde olduğu için Âdem ona müştak olmuştur. Bu hâl her insanın kendi nefsine iştihak duymasını gösterir ki, bu düşkünlük kişinin “**vatan-ı aslîsine**” olan düşkünlüğüdür. Bu nedenle erkeğe kadın sevdirelmıştır. Allah bizzat kendi sureti üzere halk ettiği Âdem'e (insana) muhabbet gösterir. Zira o insan, Allah'ın ruhundan olup Âdem'in muhabbeti, hem kendisini yaratan Hakk'a hem de kendi parçası olan kadına yönelmiştir.

"Cinsiyet" dünya ile ilgilidir. Yani erkeklik ve kadınlık dünya ile ilgili bir konudur.

Allah, Adem'e “**sen ve zevcen**” buyuruyor. Hz. Süreyya, “**zevc ve zevce**”yi tarif ediyor, insanlar ise ayırım yapıyor.

İnsan kendi varlığını bir nebze olsun idrak etmek için dünya üzerinde yaşayan diğer varlıklara bakmalıdır. Görecektir ki, bütün varlıklar insana tâbidir. Ancak insan bu dünyanın malı değildir, o yüzden burada kalmayacaktır.

İnsan sadece madde değil aynı zamanda ruhtur. Üstünlük ruh iledir. Madde burada kalır, ancak ruh burada kalmaz. İnsanın dışındaki varlıklar maddesel görünüşlerdir. İnsan varlığında ise ruha sanki bir elbise gibi madde giydirilmiştir. İnsan maddeye değil, madde insana tâbidir.

Sevgili Peygamberimiz için; "**o hevasından konuşmaz**" buyrulmaktadır. O, ancak sürekli vahyolunan vahiy ile konuşur. Efendimiz ruhundan seslenmektedir, çünkü "**Ruh**" Allah'tandır. Efendimizdeki tatbikatlar ruhi ve cismani yaşamın hususiyetlerini göstermektedir. Bu bakımdan Allah'ın tecelliyatı, ruhundan yani Deryayı Nuru Muhammed'den lütfetmiş olduğu Âdem sırrından zuhur etmektedir. Çünkü nefiste sapmalar olabilir ama ruhta olmaz.

En'âm sûresi 6/8-9. âyetlerinde;

Muhammed'e (görebileceğimiz) bir melek indirilseydi ya! dediler. Eğer biz öyle bir melek indirseydik elbette iş bitirilmiş

olur, artık kendilerine göz bile açtırılmazdı. Eğer Peygamberi, bir melek yap-saydık, yine de onu bir adam (ricalden) yapardık ve onları yine düştükleri kuşkuya düşürürdük."

Rical, Allah'ın ruhunu taşır. Onun için Mürşid noktası ricaldendir. Melekler, Allah'ın ruhunu taşıyan makama yani Âdem'e secde etmişlerdir. Allah'ımızın hitabına mazhar olan, meleklerin secde ettiği Adem'de hem ruh hem de nefis vardır. Âdem, Allah'ımızın arzu-sundaki "**tamamiyeti**" ifade eder.

Ruha olan hitab-ı ilâhîden, o ruha tâbi olan nefis yani kadın da nasibini alır. Nisa makamı, secde eden makamdır. Kadın, nefsin asliyeti olarak kocasına tâbi oluyorsa güzeldir. Çünkü Cenâb-ı Muhammed; "**İnsanın insana secde etmesi uygun olsaydı, kadının kocasına secde etmesini emrederdim.** [Tirmizî] buyurmuşlardır. O halde murat edilen ruh, Allah'ın ruhudur. Ruhun nefisle birleşmesi tam tevhide gelmesidir.

Zaten Allah'ın velâyetini ancak Allah'ı ruhu taşıyabilir. Onun için velâyette "**Benden Bana**" ilhamı zuhur eder ki, Allah'ın kendisinden kendisine tatbikatını işaret eder. Onun için velâyet ikilik makamını kabul etmez; velâyet daima tevhidi arar, tevhidi kabul eder.

Âdem cennette yasak ağaca yaklaşmakla, kendi-

sindeki ruhu değil de kendisinin dışındaki sıfat noktayı yani nisa noktasını ve İblis'i kabul etmiş oldu. Bu da onun hatası oldu.

Birbirini Allah için kabul eden bir erkek ve bir kadın, Allah'ın tevhidinde birleştikleri için ruh galip olur. O zaman mekir oynamaz.

Âdem, ilk yaratılışta kendi cinsinden bir varlığın olmadığını gördüğünde, Allah'tan kendi cinsinden bir varlığı talep etmiştir. Allah'ımız da Âdem'in varlığından Havva'yı yaratmıştır.

Allah'ımızın "**ruhaniyet**" ve "**nefsaniyet**" arzusu isimler olarak tecelli etmiştir. Ancak, bu arzuların ayrı ayrı varlıklar olarak tecellisi, Allah'ımızın arzusudur. Erkek varlığı ruhu, kadın varlığı nefsi işaret eder. Ancak bu konu yanlış anlaşılmalıdır. Erkek varlığında nefis de vardır, kadın varlığında ruh da vardır. Tatbikatta erkek ruh ağırlıklıdır, kadın nefis ağırlıklıdır. Bugünkü anlayışta, ruh ve nefis dünya hayatında idrak edilmeye çalışılıyor. Ruhun ve nefsin açılmamış olan hususları ahirette açılacaktır.

Dünyevi yaşam olarak bakıldığında, erkeklik hormonu testosteron erkeklerde yüksek düzeylerde kadınlarda ise düşük miktarlarda salgılanır. Tam tersi olarak erkeklerde de kadınlık hormonu olan östrojen çok düşük düzeylerde salgılanır.

EL İNSAN

Yani her iki varlığın cinsiyetini belirleyen benzer unsurlar vardır. Bu durum insan varlığının birbirinden yaratılmasından dolayıdır.

Erkek ve kadın bir araya geldiği zaman, Âdem sırrının idraki içerisinde olmalıdır. Bu idrak içinde olanlar, Allah'a yakışır bir kulluk anlayışında olurlar.

Nitekim Hz. Süreyya bir varidatlarında şöyle buyurmuşlardır;

**"Zevc ile zevce yekdiğere Adem u Havva
Layık mı ânı bilmemek insan için amma
Bir öylece birleştirivir ten ile cânı
Yâhu ne imiş anlayasın sırr-ı hakikat"**

Çoğunlukla kadın ve erkek ayrı mütalaa ediliyor. Maneviyatta ise tevhid şarttır. Kadın ve erkek "**bir**" kabul edilir. Burada bahsedilen "erkek tarifi", Allah'ın nizamına dikkatli olan ve Allah'a tam iman ile dini kural ve vebeleri yerine getiren demek olsa gerektir.

KUL NE DEMEKTİR?

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

“**Allah'ın kulu**” demek, Allah'ın zâtîyetinin tavsif buyrulduğu, tafsilatlandırıldığı noktadır. Allah'ın sıfatlarının ayana geldiği noktadır.

Hiçbir nokta Allah'ı tam olarak tarif edemez. O'nun için hiçbir kul, "**Ben Allah'ım**" diyemez, ancak Allah o gönül noktasında izhar-ı zamir eyleyerek "**Ben Allah'ım!**" buyurur. Bunu söyleyen Allah'tır. Kul lisanından kelâm eden Hakk'ın kendisidir.

Herkesin mayasında hem "**abdiyet**" yani kulluk hem de "**mabudiyet**" yani tanrılık vardır. Kişi, ilâhî rahmetle bütünleşip kendisini Allah'tan ayırmadan Hakk'ı mütalaa ederse, bu güzel bir noktadır.

Allah ismi, insanlardaki bütün yaratıcı anlayışlarının toplandığı tek bir isimdir. Çünkü, aslında bütün insanlar kendilerini yaratan bir kudrete inanmaktadırlar. İsimleri farklı da olsa hakikatte insanların içlerinde hissettikleri o yaratıcı "**bir**"dir. İnsanlar makamları icabı, o kudret-i ilâhîyeyi tarif ve tavsif etmekte farklılıklar göstermektedirler. Onu değerlendirmekte eksiklikler veya hatalar olmuştur. Ancak asıl olan tapma duygusudur. İşte Cenâb-ı Peygamberimiz, "**Ben Allah'ı zikrediyo-**

EL İNSAN

rum, siz de Allah deyiniz" emri ile insanlardaki tapma duygusunun yöneldiği isim belli olmuştur.

İnsan, tapma duygusu ile yaratılmıştır. Tapma duygusu Allah'ın kendisinden kendisine olan teveccühüdür. Allah'ın kendisinden kendisine olan Musavvir'inin bir mahsulü olarak insan yaratılmıştır. Allah'ın kendisindeki sonsuz hususiyetleri mücerret olarak görmek istemesiyle, "**İnsan**" meydana getirilmiştir. İnsanın mayasında kendisine teveccüh vardır.

Allah'ımızın, musavvirdeki arzusu ne ise, kullar dünyada o arzu ile görünürler. Yani ancak Allah'ın arzu ve hükmü tatbikata girer. Nasıl ki bir baba evlatlarının hepsini kendilerindeki meşrep ve karakterlerinde kabul ederse, Allah'ımız da kullarının hepsini onlara lütfettiği makamlarında kabul eder.

İnsan, Allah'ın huzuruna varıp onunla mülâkat edebilecek vasıfta yaratılmıştır. İnsanın bu idrak içerisinde KUL'luğunu anlaması icap eder.

Kendisini Allah'ın kulu olarak gören herkes başkalarını da öyle görmelidir. İnsan, herkesi kendisi gibi görebiliyorsa insandır.

Cenâb-ı Peygamberimizin sabahlara kadar namaz kılması, ibadet etmesi, hatta ayakta kalmaktan ayakları-

nın şişmesi ve ağrması üzerine Hz. Ayşe'nin; "**Allah se- nin gelmiş ve gelecek bütün günahlarını affetmiş iken kendini (ibadet için) ne kadar yoruyorsun**" sözüne karşılık Cenâb-ı Peygamberimiz; "**Rabbimden şükreden bir kul olmayı istemeyeyim mi**" diye cevap vermiştir. (Tirmizî, Şemâil 44.)

Bu hadis-i şerifteki "**KUL**" kelimesi, Allah'tan ayrı bir kul varlığını ifade etmez. Bilakis, Allah'ın arzularının tam ul tamam olarak tezahür ettiği gönlü tarif eder. Çünkü artık o kulun kendisine ait hiçbir şeyi kalmamıştır. O gönül artık yalnızca Allah'ın kulu kölesidir.

Kul kelimesi zâtîyeti işaret eder. Nitekim miraç mucizesinde Allah, Peygamberimize "**kulumuz**" olarak hitap etmektedir.

Bu hadis-i şerif, **Allah'ın kul olarak görünmeyi** arzu buyurduğunu göstermektedir. **Allah, kul varlığını arzu etti ve kul olarak göründü.** Allah, kul arzusunu sevdi. O kadar sevdi ki, kul görünmesi ile sabahlara kadar ibadet etti ve şükretti kime? Kendisinden kendisine şükretti.

Bu idrakte olan için "**vücut günahı**" kalkar. Bu idrakte olan gönüllere "**namazın Benden Bana ilhamı**" iner.

EL İNSAN

İbadetin zevki, kul olanın kendisini ispat etmesi değildir. Kul kendisini ispat edemez, kulluğu da Allah lütfeder.

Nitekim hadis-i şerifte Cenâb-ı Peygamberimiz "*kul olmayayım mı*" demiyor "**kul olmayı Rabbimden istemeyeyim mi**" buyuruyor. Kul olmayı da kendisine isnat etmiyor, Rabbinden istiyor.

Buradaki ince işaretlere dikkat etmek gerekir. Cenâb-ı Muhammed marifetullahın en yüksek noktasıdır. Onun lisanı ile sâdır olan her kelime çok önemlidir. Hâlbuki hadis kitaplarında bu hadis-i şerif "*kul olmaya-yım mı*" şeklinde tercüme edilmiştir ki ne kadar hatalıdır.

İNSAN VARLIĞI ALLAH'IN DÜNYA ÜZERİNDE YARATMIŞ OLDUĞU EN İLERİ VARLIKTIR.

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Materyalistler, insanı "**madde**" olarak değerlendirmişlerdir. İnsanın manevî-ruhî üstünlüğünün farkında değillerdir.

Ehl-i zahir ulema, insanı Allah'tan ayırmıştır. Allah ayrı, kul ayrı olarak değerlendirmişlerdir. İnsanın hakikati Allah'tır. İnsanı, aslı ve hakikati olan Allah'tan ayrı görmek doğru ve haklı bir görüş değildir.

Velâyet ise, Cenâb-ı Peygamberimizin buyurduğu "**Allah, insanı Rahman suretinde yarattı**" (*Buhari-Müslim*) beyanına itibar eder ve insan vechinde Rahman'ı müşahede eder.

İnsanlar, madde olarak aynı gibi görünüyorlar ancak ruhi ve manevi olarak çok farklı hususiyetler taşımaktadırlar. Bütün insanlarda iki kulak, iki göz, bir burun ve ağız var ancak milyarlarca insanın hepsi de farklı suret ve görünüşlerdedir. Bu ne muazzam bir yaratma kudretidir!

Allah'ın yaratıcı kudretinin sonsuzluğu insanın cismani yaratılışında bile kendisini göstermektedir.

EL İNSAN

Allah'ımız, insanı kendisine benzer yaratmıştır. Kendisine lütfedilen ruhun terakki etmesi için de bu dünyaya yollamış ve Allah'ı tahsil etmekle vazifelendirmiştir. Bunları tahsil ederek terakki etmiş ruhlar için; Allah'ımız onların mazhariyetine göre yeni âlemler yaratacaktır.

Allah'ımız o kadar sonsuz ki, bunun ölçüsü yoktur. Sonsuz kelimesi bile yeterli değildir. İnsan, her an yeni bir idrak ve anlayışta olmalıdır. İlâhî âleme intikalde ileri terakkide olan ruhlar için o terakkiye uygun âlemler sunulacaktır.

İnsan, en basit hayat olan cismanî hayatı zaten dünyada yaşamıştır. Artık o hayata geri dönülmez. İnsan terakki ettikçe, daha ileri ve üstün bir hayatı isteyerek yürür.

Her an yeni bir şanda olan HÜVE'yi tahdit etmek mümkün değildir. O halde insan da ilâhî âlemde sonsuz olarak terakki edecektir.

Bu sonsuz terakkiyi karşılayabilmek için insana ne lazımdır?

Bütün dünyadaki insanları kucaklayabilen, bütün insanları kendi vücudunda mütalaa edebilen yani bütün varlıkları bir noktada toplayabilen insan terakkidedir.

İleri bir terakki ile ilâhî âleme intikal eden insan, bundan son derece ileri fayda görür. Maneviyat bunun içindir. Her şeyin aslının Allah olduğunu tahsil eden insan, sonsuzdan sonsuza ne var bunu tahsil edecektir ki, bu büyük bir rahmettir.

İNSAN VARLIĞINDAKİ YEDİ NEFİS MERTEBESİ

Allah, herşeyi halk eylemiş ve varlıkların üzerinde, en mütekâmil varlık olarak '**İnsan**'ı halk etmiştir. Nitekim, "**konmaz saraya Sultan hane mamur olmayınca,**" denmiştir. Bu sözün çeşitli mânâları vardır: ilk olarak, Allah'ımız, risalet sarayını Deryayı Nuru Muhammed ile halk eylemiş ve mamur bir hale getirdikten sonra Âdem'i, açıldığı gönül sultanı olarak o saraya kondurmuştur. İkinci olarak, Âdem ile başlatmış olduğu nübüvvet sarayını en mamur ve mükemmel hale getirdikten sonra, "**Hatemen Nebiyîn**" sırrı ile Sevgili Efendimizi, padişah olarak nübüvvet sarayına kondurmuştur. Üçüncü olarak, velâyet sarayını en mütekâmil ve mamur hale getirmiş ve nihayet o saraya da "**Velâyetin hatmini**" kondurmuştur.

Kur'an'da yedi semavat yaratıldığına işaret buyrulmuştur. Yedi semavat ile insandaki hususiyetlere de işaret edilmiştir. Nitekim insanda yedi nefis mertebesi vardır. İnsan monoton bir varlık değildir. Allah'ın sonsuzluğunun insan varlığı üzerinde tezahürleri vardır.

EL İNSAN

Yedi semâvat ve onun fevkinde olarak ilâhî âlemlerde de isim tatbikatları vardır. Bir misal olarak Firdevs Cenneti, Naim Cenneti... bunlar da birer isimdir. İlâhî âlemler, Hüve'nin isimler ile değerlendirdiği âlemlerdir. Peki, isimler ile değerlendirilmeyen âlemlerdeki hususiyetler nelerdir?

"**Sema**" ilâhî gönlün rumuzudur. "**Hüve**" "**Sema**"yı yedi semavat olarak tesviye eylemiştir. Yedi semavat, yedi nefis mertebesini işaret olduğu gibi, aynı zamanda, Sebül Mesânî'yi de işaretler. "**Hüve**" ilâhî gönül semasını, Sebül Mesânî sırrı ile idrak olunabilir bir hale getirmiştir. Tesviye, düzenlemek, yolunu yordamını göstermek mânâlarına gelmektedir. "**Yedi**" kelimesi, her makamın "**Hüve**" sırrı ile bilindiği zaman, hakîkate erilebileceğini ifade etmektedir.

"**Hüve**" sırrının '**İnsan**' gönüllerindeki açılması, "**yedi**" esas üzere lütfolunmuştur. Hüve sırrının açıldığı gönle intisap eden yedi hususiyetini yani nefsinin yedi mertebesini ikmal ile idrak eder ve terakki eder.

Manevi bir yola intisap etmek, yedi nefis mertebesini idrak etmek ve terakki etmek içindir. Mürşid, insandaki yedi nefis mertebesinin hakikatlerini açar ve insan kendisine ait zannettiği vücudun, kendisine değil Hüve'ye ait olduğu idrakine gelir. Nefis terbiyesinin hakikati budur.

Asıl olan insandır. Allah, Deryayı Nuru Muhammed'i teşkilatlandığı zaman esfele safilin (kozmetik âlem) daha yaratılmamıştı. Allah, insanı yarattı ve kendi hususiyetlerinden **'yedi nefis merhalesi'** lütfetti. Ve; **"Siz bu nefis makamlarından geçerseniz bana ulaşırsınız"** buyurdu.

Esfere safilin denilen bu cismaniyet âleminde milyarlarca ışık yılı uzaklıklar söz konusudur. Bu büyüklük idrak dışı olmasına rağmen yine de sınırlıdır.

İnsanın terakki ederek yani esfele safilinden manevi ve ruhî anlamda yükselerek Allah'a yaklaşma tecrübesine nazire olarak semavat yedi tabaka olarak yaratılmıştır. İnsan bu yedi mertebeyi idrak ile bir güzellik kazandığı zaman ilâhî âleme (ahiret âlemi) intikal etmesi ve daha ileri yaratılışta bir vücûd alması için, bu madde (cesed) âleminden ayrılması icap etmektedir.

İnsanın, kendisindeki nefsi makbul bir noktaya getirmesi için, ruha tâbi kılması ve bir ahenge gelmesi icap etmektedir. Dergâhlardaki zikir devranlarında, yedi nefis makamlarından geçmek için, Allah'ın isimlerini zikretmek ile bu ahenk sağlanmaya çalışılmaktadır.

EL İNSAN

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

"**İnsan varlığı**", Allah'ın görüldüğü gönül noktasıdır. Allah'ımız, sıfat olarak meydana getirdiği varlığa, çeşitli hususiyetler lütfetmiştir. "**El İnsan**" hususiyeti taşıyan gönül, her şeyden münezzehtir. Çünkü: "**El-İnsan**" kelimesi ile Allah yakınlığına nail olmuş velâyet gönlü işaret edilmektedir. El-İnsan, Allah'ın kendisini tarif buyurduğu isimdir.

Her varlığın kurtuluşu ancak el-İnsan'daki Allah'ın ruhuna secde ile mümkün olmaktadır.

Şuara suresi 191-192. âyetlerinde;

"Ve muhakkak ki Rabbin 'Hüve' elbette 'el Aziz'dir, 'er Rahim'dir. Ve muhakkak ki, 'HÛ' Rabbil Âleminin tenezzül eylemesidir" buyrulmaktadır.

Rabbin tenezzül eylemesi ile, "**gökler ve yer beni sığdıramadı, Ben mümin kulunun kalbine sığarım**" ilâhî beyanı işaret edilmiştir.

"**El İnsan**"daki bütün hasletler "**Hüve**"ye aittir. Ululuk ve azamet sahibi Allah'ın "**el İnsan**"olarak tenez-

EL İNSAN

zülü, kendi görünmesi olan diğer varlıklar için de büyük rahmettir.

Bütün peygamberler, Hüve'den ve el Azim ve er Rahim sırlarından görünmüşlerdir.

Hüve, yakınlık verdiği göre, mümessil noktayı beşer olarak görmemek gerekir. O makam tenzih makamıdır.

Allah tenezzül eyleyerek âlemlerde İnsan olarak görüldüğünü beyan etmektedir. Dünya tatbikatına rahmet ve kıymet verdiğini ifade etmektedir.

Velâyete göre, en yüksek derecedeki varlık anlayışı, bütün varlıkların üzerinde bir hususiyet arz eden "**İnsan**"dır.

Her varlığın daha evvelden mevcut olduğu düşünülürse, "halife" olarak görünecek olan el-İnsan'ın, bütün varlıkların üzerinde bir hususiyete sahip olması icap ediyor demektir.

"**El İnsan**", Deryayı Nuru Muhammed'den bir nutfedir ve '**Hüve**' sırrı, o noktadan kendisini izhar-ı zahir eyler. O noktaya hasımlık, ikilik noktasıdır. Kendisini O'ndan ayrı görmektir.

Aslında, bütün âlemler içinde insan varlığı olarak

itibar görmemiz, Deryayı Nuru Muhammed'in bu âlemde "**İnsan**" olarak görünmesi olsa gerekir. Bütün alemlerin efendisi Hz. Muhammed'in "**insan**" olarak görünmesi, insan varlığını en yüce makama taşımıştır.

**İNSAN ÜSTÜN BİR YARATILIŞ İLE YARATILDIĞI VE
KENDİSİNE RUH ÜFLENDİĞİ HALDE NEDEN KENDİ
BAŞINA ALLAH'A YAKINLIK BULAMIYOR?**

Allah'ımız insana kendi ruhundan lütfettiği halde insanın Hakk'ı kendisinde bulmak için Mürşid noktasına gitmesindeki hususiyet şöyle olsa gerekir:

İnsan, Allah'ın ilâhî kelâmıların maddi varlığı ile değerlendirmeye kalkıyor, ancak insan sadece maddi bir varlık değildir. İnsanı önce ruhî sonra maddi olarak düşünmek icap eder.

Allah'ın insana kendi ruhundan lütfetmesi, kendi arzularının tatbikini insanda müşahede etmek arzusu ile ilgilidir. İnsan kendi yaratılışını bu şekilde idrak ederse o zaman her şey yerli yerine oturur. Yaratılmış bir varlık olarak yaratanı idrak etmek mecburiyetindeyiz.

Allah'ımız her insana kendi ruhundan lütfetmiştir. Ancak ruhun da bir terakkisi vardır. İnsan ruhu ilk yaratıldığı gibi kalmaz sonsuz terakki eder.

EL İNSAN

Ruh ilk yaratıldığı zaman ham bir haldeydi ve işlenmemişti. Elmas cevheri topraktır ama işlendikten sonra kıymeti artar. Elmas usta elinde, insan Mürşid elinde kıymetlenir.

İnsan, Allah'ın bir parçasıdır, yaratılmış ve bu dünyaya gönderilmiştir. Ancak ham bir haldedir ve işlenmesi icap etmektedir.

İnsan, Allah'ın vazifeli kıldığı bir Mürşid eli tutarak Allah'ın vahdaniyetine teslim olmalı ve selâmette yürümeye bakmalıdır. İşte o zaman terakki edilerek Allah'ı bilme yolunda belirli bir idrak noktasına gelinir.

Dünyayı öğrenmek için mektebe gidilecek ama ilâhî âlemden haber almak için hiçbir şey yapılmayacak demek doğru olmasa gerekir.

Kur'an-ı Kerîm'de; "**İnsan kendi haline bırakılacağını mi zanneder?**" (*Kıyamet 75/36*) buyrulmaktadır.

İnsan kendisinin nasıl terakki edeceğine kendisi karar veremez. Nitekim Allah'ımızın peygamberler ve veliler göndermesindeki hususiyet insanları terakki ettirmek içindir. Hidayet ancak Allah'ın vazifeli kıldığı gönüller eliyle mümkündür.

Terakki edeceğim diye herkese gidilmez, Allah'ın yetki verdiği gönle gidilir. Dinden bahseden herkes maneviyat konusunda yetkili değildir. Allah'ın yetki verdiği gönül noktasında yetişen terakki eder güzellik kazanır. O hâlde kulun Allah'tan talep etmesi gerekir.

İnsanlar kendi düşüncelerine göre bir mürşid-veli isterler. Hâlbuki "**Hüve her an yeni bir şandadır**" buyrulduğu için Allah'ın yeni arzularını herkes bilemez. Allah'ın arzularının tatbik olması için her anda yeni isimlerin zuhuru gerekir. Yani yeni insanların yaratılması gerekir. Bu da "**yaratan Allah**"ı işaret eder.

Allah, halifesi olarak insan gönlünü seçmiş ve o gönül ile âlemlere feyz vermektedir. O gönül, "**Zamanın Sahibi**" makamını işaret eder. Seçilen "**insan**"dır. Bu, Allah'ın insan varlığına verdiği değeri göstermektedir.

İslâm'da yapılan her şeyin bir mânâsı vardır. Dua edilirken açılan eller havaya değil kalbe açılmakla kişi kendisine teveccüh etmektedir ve Allah'ımız "**Kalbin sana en yakın ama gitmek istersen çok uzak, mutlaka bir rehber ile gideceksin. O zaman hakikati bulacaksın**" buyurmaktadır. Rehber talip olana kendi kalbindeki yolu gösterecektir.

'*Ben kendi kendime bulurum*' diyenler fezaya nazar etsinler de kendilerinin nerede olduğuna bir bak-

EL İNSAN

sınlar. **"Ya Rabbi! Ben hiçbir şey değilim; Senin lütfettiğin gibiyim."** diye iltica edilirse, Allah'ımız bunu söyleyene rahmetini lütfeder.

Rahman sûresi 1-4. âyetlerinde;

"Rahman Kur'anı öğretti (talim etti). El İnsan'ı yarattı . HU' ya (Ona) beyanı öğretti (talim etti) " buyrulmaktadır. " buyrulmaktadır.

Rahman ilâhî yaratıcı olan Hüve'nin bir ismidir. İlâhî yaratıcı kudret olan Rahman size Kur'an'ı talim etti buyrulmaktadır.

Ve **"El-İnsan'ı halketti" "El İnsan"** nedir?

El İnsan, Allah'ın kendisinden kendisine bilinmeliğini arzu buyurması ile halkeylediği alemlerde kendisindeki namütenahi arzuların (kenz-i mahfî sırrı) tecelligâhı olarak yaratılan varlıktır. O insan **"El İnsan"**dır, yani velâyet noktasından görünmüş insan, Allah'ın muradı olan insandır.

Âyette devamla, **"Hû'ya beyanı öğretti"** buyrulmaktadır. Hû noktası El İnsan noktasıdır. **"Hû"** kendisini, **"Ve"** velâyeti işaret eder. **"Ben Kur'an'ı El İnsan'a talim ettim ve O'na beyanı öğrettim. O'na gidin, O size Beni anlatacak"** buyrulmaktadır.

Bunu Kur'an bildiriyor. Buna inanmayan hayal peşinde koşmuş olur. Maneviyatta fiiliyatla yetişilir, nazariyatla değil.

Bakara sûresi 151-152. âyetinde;

"İçinizden sizlere âyetlerimizi okuyan ve sizleri temizleyen ve sizlere 'Kitab'ı ve 'Hikmet'i öğreten ve sizlere hiç öğrenmemiş olduğunuz şeyleri öğreten bir resul irsal eylediğimiz gibi... Artık beni zikredin ki sizleri zikreylim ve bana şükredin ve bana kâfir olmayın." buyrulmaktadır.

İnsanın Allah'a yakınlık bulması onlara kitabı, hikmeti ve bilmedikleri şeyleri öğreten bir resul irsal buyurması ile olur. Allah'ımız insana, her zaman için, ilâhî hakikatlerini ve kulluğun hakikatini anlatan bir peygamber veya velî irsal eylemiştir. İnsanların, böyle bir tatbikat olmaksızın, terakki ederek yakınlık bulmaları zor görünmektedir.

İman, sadece bir kelime ya da bir cümle değildir. İman, maneviyattaki yetişmeyi, terakkiyi ve Allah yolunda geçen bir ömrü işaret eder. Muhakkak ki iman ve salih amel beraberdir. Buradaki iman, bir Mürşid-i Kâmil'e bağlanmak, salih amel ise Allah rızası için hizmette bulunmaktır.

EL İNSAN

Bu gayretlere bir lütuf olarak, Allah'a gerçek bir yakınlık, gerçek bir dostluk, ebedi saadet, ebedi terakki ve dünya ile tarif edilemeyecek derecede, ilâhî yakınlık bulunabilir.

Bu, bugün için bilinmeyen, tarif edilemeyen, hiç kimsenin görmediği, düşünemediği güzellikler demektir.

Velâyet, Allah'ın arzu ve nizamı içinde bir velide yetişmektir. Kişi kendi kendine "**ben veliyim**" diyemez, ama Allah'a olan aşkını ve muhabbetini anlatır. Herkes onu veli olarak bilir, doğrudur ama ona velâyetini veren Allah'ın "**sen velimsin**" buyurması tasdik etmesi gerekir.

Veli, varidatını anlatır. Varidat gönüldeki yankıdır. Varidatı yoksa o kişi veliyim diyemez, çünkü veli kim olduğunu bilir; velâyet bir yetişme meselesidir.

Velâyet yolunda olanlar Allah'tan ilham alırlar. Böylece yaratandan haber almış olurlar, kendi asliyetlerinden haberdar olurlar. Onların içlerindeki tereddütü Allah kaldırmıştır.

Geçmiş peygamberler insanları yaratıcı ilâhî kudrete tapmaya davet ettiler. Peygamberimiz ile bu davetin hususiyeti açılmıştır. Peygamberimiz Allah ile kul arasındaki ilâhî nizam ve hususiyeti anlatmıştır. Çünkü

Deryayı Nuru Muhammed kendisidir. Peygamberimizden sonra gelen velâyet bu ilâhî nizamın hususiyetini ceste ceste açtılar ve anlattılar. Onun için Peygamberimizin ve O'nun velilerinin geçmiş ile karşılaştırılması mümkün değildir.

Hz. İmam-ı Ali'den nakledilen hadis-i şerifte Sevgili Efendimiz; "**Ey Ali bir insanın senin elinde hidayete ulaşması bu dünyadan ve onun içindekilerden daha hayırlıdır**" buyurmuşlardır.

Sevgili Efendimiz, "**senin elinden**" buyurmaktadır. Hz. Ali Şah-ı Velâyet'tir. O halde hidayet, "el" tutmak suretiyle velâyet yolundan olacaktır. Velâyetten hidayet bulanlar mukarrebundan olurlar. O zaman sonsuz terakkiyi işaret eden hidayet var demektir.

İnsanın hidayet bulması dünyadan ve içindekilerden daha hayırlı olduğuna göre demek ki esas olan dünya yaşamı değil insanın yaratılış gayesine ulaşmasına vesile olan velâyettir. Gerçek bir hidayet velâyetle mümkündür.

Böyle bir hidayet elbette dünya ve içindekilerden hayırlıdır, çünkü ebedi terakki söz konusudur burada Hz. İmam-ı Ali'yi şahıs olarak değil, Allah'ın velâyet arzusu ve tatbikatı olarak görmek gerekir.

EL İNSAN

Peygamberimizin "**senin elinden**" buyurması maneviyattaki "**el tutmayı**" meşru hale getirmiş olmaktadır. Çünkü el tutmanın hükmü ve tarifi bu hadis-i şerif ile belli olmuştur.

Muhakkak ki kullar iman tarifini kendilerine göre düşünürler. Hâlbuki Hatmül Velâyet iman tarifini kullara göre değil, Allah'a göre yapar. Bugünün tarifi, bu zamandaki arzuyu işaret etmektedir.

"Her insan topluluğunu imamları ile davet ettiğimiz gün" (*İsra 71*) âyeti insanların Zamanın İnsanı ile kabul edileceğini işaret etmektedir.

Şura sûresi 13. âyetinde;

"Allah dilediğini kendine mücteba eyler (seçer) ve inabe edeni (Mürşid'e bağlanmanı) kendine hidayet eyler." buyrulmaktadır.

Kişinin bir Mürşid'e bağlanması da Allah'ın arzusu iledir. Kişi kendi kendine bunu yapamaz. Allah'ımız kişiye bir işaret verir, ona yürüyeceği kapıyı gösterir ve onunla yürütür. Maneviyatta hiçbir şey nazari ve hayali değildir. Her şey hakikattir ve tatbikat iledir.

Nisa sûresi 4/26.28. âyetlerinde;

"Allah size (bilmediklerinizi) açıklamak ve sizi, sizden önceki (iyi) lerin yollarına iletmek ve sizin günahlarınızı bağışlamak istiyor. Allah hakkıyla bilicidir, yegâne hikmet sahibidir. Allah sizin tevbenizi kabul etmek ister; şehvetlerine uyanlar (fena arzuların esiri olanlar) ise büsbütün yoldan çıkmanızı isterler. Allah sizden (yükünüzü) hafifletmek ister; çünkü insan zayıf yaratılmıştır." buyrulmaktadır.

İnsan doğru yolu bulmakta zorlandığı için Allah insana yardım ediyor. İnsanın zaaflarını en iyi Rabbi bilir. Onun için peygamberler veliler gönderiyor ve insan varlığını doğru yola, salihlerin yoluna davet ediyor.

TENZİH MAKAMI OLARAK İNSAN

Bir kardeşimizin almış olduğu ilhamda şöyle buyrulmuştur;

"Artık münezze (tenzih makamı) tatbikatı başlamıştır... Asıl ikrar ve iman zaten bu makamda sonsuzluğu işaret eder"

Tenzih makamı... Peki, neden tenzih? Her şey-

EL İNSAN

den... Yaratılmış varlıklardan, sıfatlardan kurtuluş... onlardan tenzih ediliyor insan...

Çünkü insan o kadar ileri bir varlık ki... Bütün varlıkların üzerinde bir mazhariyet taşıyor. O halde insanı yani El İnsan'ı Allah'ın bir görünmesi olarak kabul edip, onu her şeyden tenzih etmek icap eder.

Tenzih makamı bugüne kadar hep Allah için yapılmıştır. Neden insanı tenzih ediyoruz. Çünkü her şeyden münezze olan Allah, varlıklar içinde sadece insandan tecelli etmektedir. İnsandaki tecelli ZÂTÎ tecellidir. Her varlıktan Allah görünür ancak Allah sadece İNSAN'dan tecelli eder.

Zâti tecellide varlık O'dur, başkası yoktur. İşte tenzih makamındaki hususiyet budur. Bu konu ilâhî âlemi işaret eden bir konudur.

Bu dünya üzerindeki varlıklardan sadece el insan ilâhî âlemde Allah'a en yakın olacaktır.

Allah insanı halk etti ve bütün varlıkları ona secde ettirdi. Yaratılıştaki bütün varlıkların insana secdesi vacip (gerekli) oldu. Vacip olan vücûd, Allah'ın açıldığı ve görüldüğü insan varlığı olsa gerekir.

Vacibül vücûd kelimesi ile Allah'ın zâtı kastedil-

mek istenmektedir ancak 'vücud' kelimesi sıfatı olduğundan zâtı tarif edemez. Vacibül vücûd ifadesi ile Allah'ın zatıyeti idrak olunamaz; ancak O'nun görüldüğü gönlü işaret eder.

"Vacibü'l Vücûd" Allah'ın zâtıyet-i ilâhîyesini işaret etmek için kullanılmış bir isimdir. Ancak Vacibü'l Vücûd bir isimdir ve vacib olan bir vücûddan bahsetmektedir. Oysaki **"Hüve"** isimden münezzehe bir noktadır. İlâhî kudrette mevcut olan arzulara isim konulamaz. Çünkü bir isim konulursa Hüve'nin arzuları kısıtlanmış olur. Her isim kendi mazhariyetini yaşar. Hüve noktasında ise isim tecellisi kendi mazhariyetinin fevkinde sonsuz ve sınırsız bir mânâ olarak nâmütenâhilik kazanır.

Allah'ın zâtıyeti her düşüncenin üzerindedir. Bugünün terakkisinde Allah, kendisinin zâtıyet olarak değerlendirilmesinden de münezzehtir. Hiçbir işaret O'nun zâtıyetini ifade edemez.

İnsan suresi 76/1. âyetinde;

"Zaman içinde zaman geçerken insan asla zikredilen bir şey değildi...." buyrulmaktadır.

İnsan, Allah ile insandır. İnsandaki ilâhîlik Allah'ın ona üflediği ilâhî ruhtur. Yoksa insan adı sanı bilinmez

EL İNSAN

zikredilmez bir şey idi. Akıp giden zaman içinde kaybolup giderdi.

Kur'an'da bildirildiği şekliyle melekler yani Allah'ın mülkündeki bütün varlıklar insana secde ettiler, aslında bütün varlıklar Allah'ın ruhuna secde etmiş oldular.

İnsanın, Allah'ın ruhunu taşıması insanın iftiharındır, kıvancıdır.

Ey insan! Allah'ın lütfettiği değeri anla artık. İnsanın hakikati Allah'tır.

Dikkat edilirse her insan değişik bir âlemdir. Allah her insanı farklı bir mazhariyet ile yaratmıştır. O halde her varlık kendisine mahsustur. O zaman insan, Allah'ı kendisinde aramalıdır. Eğer insan hakikati kendisinde bulduysa bütün varlıklar onun "**ayn**"ı olur. Eğer yaratıcı olan ilâhî kudretin sende olduğunu idrak edersen ve âleme kendindeki tecelli ile bakarsan, ilâhî kudreti daha ileri idrak etmiş olursun.

İNSAN'I BİR KENARA KOYANLAR HAKİKATİ NASIL BULACAKLAR?

Hz. Muhammed'i zikredenler hem Allah'ın görüldüğü gönül noktasını, hem de O'nun asliyyeti olan Allah'ı zikretmiş olmuyorlar mı?

Sevgili Efendimizden sonra ilâhî hakikate vasıl olmuş velâyet-i ilâhîye, kıyamete kadar Hüve'yi, Allah'ı Muhammed'i zikreder...

Hz. Pir'imizi zikrettiğimiz zaman kimi zikretmiş oluyoruz? Hz. Pir'i zikrettiğimiz zaman Allah'ın Hz. Pir'imizdeki arzuyu ilâhîyesini ve tatbikatını tasdik ederek zikretmiş oluyoruz.

Hz.Süreyya, "**Zat-ı Hakk sıfat-ı zatiyeyi Cenâb-ı Muhammediye ile her an için tenezzülen meşhudiyeti dilek buyurmuş olup...**" buyurmakta ve bir diğer varidatında ise: "**Yiyen için Allah'a bakınız**" buyurmaktadır.

Allah'ımız insana pek çok lütuf yapmıştır. "**İnsan**" denildiği zaman hatıra velâyet gelmelidir. El İnsan, velâyet vasfını taşıyan bir hususiyettir. Onun dışındakiler beşerdir. Allah, el İnsan'lık teklif etti, onlar ise beşer kalmayı tercih ettiler.

Allah'ın ruhundan ve nefsinden verdiği kişi velâyeti idrak etmiş kişidir. Burada '**Kur'an ve insan ikizdirler**' hakikati ortaya çıkar.

SIFAT ZATTAN AYRI MIDIR?

Allah'ın varlıklardaki tecellisi idrak edilerek Allah'a

EL İNSAN

dua ediliyorsa, o zaman Allah'tan başka hiçbir varlık yoktur idrakine gelinir. Tenzih makamı böyle anlaşılmalıdır. Tenzih ediyoruz derken varlıkları Allah'tan ayırarak mütalaa etmek doğru olmasa gerekir. Varlıklar Allah'tan ayrı görülürse, Allah'ın varlığının dışında bir mekân ve kudret anlayışı vehim edilmiş olur.

İnsan, Allah'ı düşünürken kendi asliyetinin Allah olduğunu bilerek düşünmesi gerekir. Çünkü insanda asıl olan beden değil ruhtur; Allah'ın Âdem'e üflediği ruhtur.

Sıfat zattan ayrı değildir. Sıfat, zât olan Allah'ın görünme mertebeleri ve tertibidir. Bütün varlıkların cevher-i esrarı, hakikat-ı ilâhîyesi Allah'tır. Allah, her varlıktan görünmüştür, ancak görüldüğü her sıfat noktası, Allah'ın zatiyetini işaret etmez.

İkilikten kurtulmayan bir kimsenin insanlara din konusunda akıl vermeye kalkması doğru değildir.

Her varlık kudret-i ilâhîyeden görünmektedir. Hiçbir varlık Allah'tan ayrı görülmemelidir. Allah, istediği şekilde ve sonsuz isimler ile görünür. Takdir buyurduğu hâl ile insanları yönlendirir. Bütün peygamberlerden ve Hz. Muhammed'den görünen de Rabbimizdir. Allah ayrı peygamber ayrı diyenler doğru bir bilgide değildir. O zaman peygamberler, Allah'ın dışında değerlendirilmiş olur ki, bu doğru değildir.

**KİTAPTAN MURAT PEYGAMBERDİR, ÇÜNKÜ
ASIL OLAN İNSANDIR.**

"**El Kitab**" hususiyeti taşıyan makam, Peygamberimiz ve zamanın sahibi olan "**El İnsan**" tatbikatının zuhur bulduğu noktadır.

Maide sûresi 5/15. âyetinde;

" Ey ehl-i kitap! Resûlümüz size Kitap'tan gizlemekte olduğunuz birçok şeyi açıklamak üzere geldi; birçok (kusurunuzu) da affediyor. Gerçekten size Allah'tan bir nur, kitab-ı mübin (apaçık bir kitap) geldi." buyrulmaktadır.

Âyette hem nur hem de "**kitab-ı mübin**" olarak değerlendirilen Hz. Muhammed'dir.

Ehl-i zahir ulema, Hz. Muhammed'i Allah ile insanlar arasında bir aracı olarak görmektedir. Yani peygamberimizi, Allah'tan aldığı Kur'an'ı insanlara getiren bir aracı bir tercüman gibi değerlendirmektedir. Ancak velâyet bu şekilde değerlendirmemektedir.

Hz. Muhammed'deki ilâhî arzu şekilleniyor ve Kur'an oluyor. Hz. Muhammed'e kitabın inzal olunması ilâhî arzunun O'nun gönlünde belirmesidir. Kur'an, Hz. Muhammed'in vücud kitabıdır.

EL İNSAN

Bir misal olarak, Efendimizde Mescid-i Haram'ı kible yapmak arzusu vücud bulmuştur. Bu husus Kur'an-ı Kerîm'de şu şekilde anlatılmıştır:

"Andolsun yüzünü semaya çevirdiğini görmekteyiz. Artık elbette seni razı olacağın bir kibleye döndüreceğiz. Haydi yüzünü 'Mescid-i Haram' (Kâbe) yönüne döndür. Artık nerede olursanız olun vecihlerinizi 'Hu' yönüne döndürün. Ve muhakkak ki kendilerine 'Kitap' bahşolunanlar 'Hu'nun 'Rab'lerinden 'el Hak' (Hakîkatül Hakayık) olduğunu bilirler. Ve Allah işledikleri amellerden gafil değildir" (Bakara 2/144)

Mühim olan **kalb-i mümin Beytullah** olan insan gönlüdür. Bahşolunan kitap hakikatül hakayık olan ve Tekellümü lisanü'l Kıdem (kıdem lisanına sahibiyet) esrârında olan gönül noktasıdır.

Nitekim Hz. Süreyya; **"Kitab-ı dürrün aslından niçin Kur'anı gûş etmez"** buyurmuşlardır.

En'âm sûresi 6/7. âyetinde;

"Ve eğer sana kâğıt halinde bir kitap inzal eylemiş olsaydık da elleriyle ona dokunmuş olsalardı, o kafirler yine de "bu apaçık sihirdir," derlerdi" buyrulmaktadır.

İNSAN VARLIĞI VE ÖLÜM

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

İnsanın ölümden duyduğu korkunun hafifletilmesi konusunda tarih boyunca ortaya atılan varsayımlar başarıya ulaşamamıştır. Felsefi bilgelik ile ölüm korkusuna çare bulamayan insanlık ölümün ne olduğu konusunda da bir sonuca varamamış ve çaresizliğe düşmüştür.

Din, ölüm konusunda çeşitli açıklamalar yapmıştır. Ancak din, Allah'ın arzu buyurduğu doğru bir idrak noktasından tahsil edildiği zaman bu konuda doğru bir fikir sahibi olunabilir. Bugün din adına konuşan pek çok kişi ölüm ile insanları korkutmaktan ve istismar etmekten çekinmemektedir. Ölümü insanları dindar yapmak adına kullanan bu kişiler insanların psikolojilerini bozmaktan başka bir neticeye ulaşamamışlardır.

Mülk sûresi 2. âyetinde;

"(O'dur) hanginizin amel bakımından ah-sen (en güzel) olduğunu denemek için ölü-mü ve hayatı var eden. Ve Hüve'dir El Aziz El Gafur" buyrulmaktadır.

Bir insan doğduğu andan itibaren ölüm geni ve sa-ati işlemeye başlıyor. Bu, Allah'ın bütün varlıklara takdir

EL İNSAN

etmiş olduğu programdır. Her dünyaya gelenin bir sonunun olacağını bilmesi lazımdır. Bu, Allah'ın bir nizamıdır. Ebedi olan sadece Allah'ın zâtıdır.

Allah her varlığa bir hayat ve bir enerji sunuyor. Sonra yaşlanma ve ölüm onları yakalıyor. Sıfat olan varlıklarda bu değişim devamdadır.

İnsan nice âlemlerden ruhi terakkiyi yaşayarak dünyaya gelmiştir. Bu sıfatlar âlemine '**esfele safilin**' dendiğine göre, yani en aşağı mertebe bu yaşadığımız dünya mertebesi olduğuna göre, bu âlemin üzerinde daha nice yüksek âlemler vardır.

VELÂYET ANLAYIŞINDA ÖLÜM

Velâyete göre ölüm yeni bir hayatın başlangıcıdır. Fakat ölüm insanların pek çoğu için meçhul kalacaktır. Ahirete tam bir imanla mı gidilecektir yoksa şüpheyeye mi düşülecektir? Yani burada bir imtihan vardır. "**Her nefis ölümü tecrübe edecektir**" âyetinin bir anlatımı da budur.

Bir varlık için ömrünün bitmesi esasta o varlıkta Allah'ın takdirinin nihayete ermesidir. **Ölüm, Allah'ın o varlıktaki görünme arzusunun sona ermesidir.**

Allah, kendisini izhar ettiği varlık âleminde ne şe-

kilde görünmeyi arzu ettiyse o şekilde görünmüştür. Yoksa bu bizim görüşümüz ile ilgili bir konu değildir. Nitekim bir tecellimde, "**Rabbim ölüm nedir?**" diye niyazda bulundum; Rabbim, "**Bir şekil ve surette görmeyi istememem o şekil ve suretin ölümüdür**" buyurdular.

Allah insana bir ruh veriyor. Ruh nedir? Mahiyeti nedir? Bir tarife göre bir enerjidir. Bu enerji bir isim alıyor. Bir isim almış olan enerji ruh oluyor. Bu isim almış olan enerjiye, iman ve yüksek derecede manevi ilim yükleniyor. İlim yüklenmiş olan varlık terakki ederek belirli bir noktaya geliyor. Allah isim verdiği ve belli bir makam lütfettiği varlığı bâki kılıyor. Onu ref etmiyor. İmanlı ruhları daha ileri tatbikatlarda kullanıyor.

Sevgili Efendimiz; "**İnsanlar uykudadır öldükleri zaman uyanırlar**" buyurmuşlardır. İnsan için hedef "**ölmeden önce ölünüz**" nebevi emrine uymak ve öldükten sonraki sırlara daha dünya hayatında iken kavuşmak olmalıdır. Bu ise ancak manevi yönden mümkündür.

En'âm sûresi 6/61. âyetinde;

"Ve Hüve, kullarının üstünde kahhardır (kuvvet ve güç sahibidir). Ve üzerinize muhafaza edici (koruyucu) gönderir. Sizden birinize ölüm gelince, onu elçilerimiz ve-

EL İNSAN

fat ettirir. Onlar (bunu yaparken) kusur etmezler" buyrulmaktadır.

İnsan, Allah'ın büyük mazhariyet lütfettiği bir varlıktır. Bu kadar büyük bir mazhariyet ile yaratılmış bir varlığı mezarda yılanlar, çıyanlar ile tehdit etmek, yamaz kefenlere sarmak, insanın ölümünden sonra bile sıfat mertebesinde olan dünyada mahkûm kaldığını iddia etmek gibi olur ki, ne kadar doğrudur?

İnsan öldükten sonra Allah'a "**CİSİM**" olarak değil "**RUH**" olarak dönecektir. İnsan kendi varlığının asliyyetine ruh olarak dönecektir. Cismaniyet dünya için yaratılmıştır. İnsan bedeni bu dünyanın dışında başka bir gezegende bile yaşamaya müsait değilken, ilâhî âlemde bu bedenle yaşanacağını düşünmek doğru olmasa gerekir.

Maddeyi esas alanlar bütün varlıkları maddeye nispet ederek değerlendiriyorlar. Maddenin maddeyi yarattığını düşünüyorlar, hâlbuki maddeyi yaratan Allah'tır. Madde kısıtlıdır, ama Allah sonsuzdur.

Enerjiyi maddeye dönüştürmek bir program işidir. İnsan maddesel bir varlık ama aynı zamanda bir enerjidir. Enerjiyi maddeye dönüştürmek isteyenler o maddedeki teşkilatı nasıl kurmayı düşünüyorlar? O teşkilatlanmayı madde kendi kendine yapmıyor ki!

Maddenin teşkilatlanmasındaki hususiyet enerjide var ancak o enerjideki program ne ise teşkilatlanıp madde haline gelen varlıkta da o enerjinin yansıması olacaktır. Maddedeki ruhu Allah "**Kün**" emri ile çekti mi madde kendisini muhafaza edemez. Nitekim ölüm tatbikatı ile insan varlığından ruh çıktığı zaman beden bir hükmü kalmaz.

KABİR AZABI

"Ve sūra üflenir. Artık onlar mezarlarından Rabb'lerine koşarak giderler. "Yazıklar olsun bize, derler, kim diriltti bizleri kabirlerimizden? İşte Rahman'ın vaad ettiği! Peygamberler doğru söylemişler." Sadece bir çılgılık, artık onlar topluca huzurumuzdadırlar. Artık o gün hiçbir nefse hiçbir şeyle zulmedilmez. Ve sadece amel etmiş olduklarınızın karşılığını görürsünüz" (Yasin 51-54)

Allah hesabı çabuk görür (seri-u'l hisâb). Her şey aslına döner.

"...Ve Firavun'un ailesini o kötü azap kuşattı. Onlar sabah akşam o ateşe arz olunurlar. Kıyametin kopacağı gün, Firavun ailesini azabın en çetinine sokun (denilecek)." (Mümin 40/45-46)

EL İNSAN

"Onlardan birine ölüm gelince, 'Rabbim! Beni geri çevir, belki yapmadan bıraktığımı tamamlar, iyi iş işlerim' der. Hayır; bu söylediği sadece laftır. Tekrar diriltilecekleri güne kadar arkalarında geriye dönmekten onları alıkoyan bir engel /berzah vardır." (Mü'minun 23/99-100)

Bu âyetler "**kabir azabı**"na delil teşkil ederler. Ancak kabir azabı cismani değil, ruhanîdir. Yani kabir veya mezar ile ilgili değildir. Berzah denilen ruhani boyut ile ilgilidir.

Âlem-i ilâhîde her insan ruhu kendi makamına göre muamele görecektir. Bazı ruhlar derin bir uykudadır. Onlar için velâyet "**o şimdi Nevm-i Kebir'dedir**" (Büyük uyku hâli) ilhamını alır. Kalp gözleri açık olanlar bazı kabirlerde ağlayıp inlemeler duyarlar. Velâyet ruhları ise serbesttirler.

Demek ki insan ruhları da makam makam... Her makamın hali başkadır. Kimi azaptadır kimi de ebedi neşe içinde serbesttir.

**KUR'AN, ÖLÜMDEN SÖZ EDERKEN, "NEFS"
KELİMESİNİ ZİKREDİYOR BURADAKİ HUSUSİYET
NEDİR?**

Zümer suresi 42. ayetinde;

"Allah ölüm anında nefisleri vefat ettirir ve uykularında ölmeyenlerden üzerine ölüm kaza eylediğini alıkoyar ve öbürlerini de belirlenmiş bir süreye kadar salıverir. Muhakkak ki böylesinde tefekkür eden bir kavim için ayetler vardır."

Hayat ve ölüm Allah'ın uhdesindedir. Kur'an, insanın ruhunun, Allah'ın ruhundan olduğunu bildirmiştir (15/hicr, 29; 32/secde, 9). Şu halde, Allah'ın ruhunun yok olması mümkün değildir. İnsan, Allah'ın arzusu ile bir hayat neşesi tatmıştır. Eğer ilâhî arzu olmaz ise insan enerjiye dönüşür.

İnsan ölünce enerjiye dönüşür; eğer Allah arzu buyurursa o koordinatı yeniden diri kılar. Ancak herkesin tekrar diriltileceği söz konusu olmayabilir. Çünkü Kur'an'da, **"Allah onlara hitap dahi etmez"** buyrulmaktadır.

EL İNSAN

VELÂYET ANLAYIŞINDA ÂLEM-İ İLÂHÎ

Öldükten sonraki yaşam ile ilgili olarak kabir hayatı, Berzah, Mizan, Mahşer, Cennet-Cehennem ve İlâhî Âlem tasavvurları genellikle sıfati değerlendirilmekte ve dünya yaşamı esas alınarak anlatılmaktadır.

Kabir hayatı ve ilâhî âlem ile ilgili olarak insanları korkutarak bir yere varmak doğru değildir. Bu korkutma insanların psikolojilerini de bozmaktadır.

Öldükten sonra "**kabirde beklemenin**" ifade edilmesi bu dünya yaşamı esas alınarak bir tarif yapıldığını göstermektedir. Ancak gerçekte durum böyle midir?

Neml sûresi 65. âyetinde;

"Allah'tan başka, semavatta ve arzda olanların hiçbiri 'gayb'ı bilmez ve ne zaman dirlileceklerinin şuurunda olmazlar," buyrulmaktadır.

Kur'an-ı Kerîm'de Üzeyir peygamberin yaşadığı tatbikatta ölümünden sonra kişinin zaman algısı şöyle tarif buyrulmaktadır:

"Allah kendisini yüz yıl öldürmüş sonra da

onu diriltmişti. "Ne kadar kaldın?" buyurmuştu. "Bir gün ya da günün bir bölümü kadar kaldım," diye cevap vermişti. "Hayır, yüz yıl kaldın. Bak yiyecek ve içeceği-ne hiç bozulmamış ve eşeğine de bak ve seni halka bir ayet kılacağız. Ve bak şu kemiklere nasıl çatıyoruz onları sonra da onlara et giydiriyoruz," buyurmuştu. Kendisine belli olunca "Bildim ki, dedi, Allah her şeye kadîrdir." (Bakara 259)

Tek hakikat Hüve'dir. Allah'ın varlığından başka bir varlık olmadığına göre bu tatbikatları ona göre değerlendirmek daha doğru olur.

"Bir ruh"un çeşitli şekilde görünmeleri vardır ve her varlığın yaşayacağı zaman ve mekân kader programı ile tespit edilmiştir. Böcek toprakta, kuş havada, balık denizde yaşamak için yaratılmıştır. İnsan varlığı toprağın altında yaşamak için yaratılmamıştır. İnsan için öldükten sonra toprağın altında düşünülen bir yaşam, Allah'ın insan arzusuna uymamaktadır.

İnsan öldükten sonra gömülüyor ancak gömülen cesettir. Peki, insan varlığı sadece ceset midir? Ruh olmadan insanın maddi varlığı olan bedeni yaşayamaz.

Kabir hayatı ile ilgili olarak söylenen sözler insan-

EL İNSAN

lara ders-i ibret maksadıyla onların dünya yaşamında dikkatli yürümeleleri için söylenmiş sözler olabilir. Ancak öldükten sonraki yaşam ile ilgili tevatüren gelmiş sözleri kat'iyet olarak görmek mümkün değildir. Çünkü kat'iyeti kimse bilemez. Ancak görüş olarak değerlendirdiğimiz zaman ilâhî âlem ile bu âlem arasında teknik olarak büyük farklılıklar olsa gerekir. Bu âlemde mümkün olmayan pek çok şey o âlemde belki mümkün olacaktır.

İnsan öldükten sonra herşey aslına döneceğinden ruh asliyeti olan Allah'a, ceset ise topraktan yaratıldığı için toprağa dönecektir. Allah'ı zikredenler yani asliyetlerini zikredenler ölümden sonra Allah'ın arzuyu ilâhîsi icabı, o âlemin şartlarına uygun bir beden yapısı ile tekrar yaratılırlar. Her varlık asliyeti olan Allah'a rücu ettiğinde, o rücu edilen âlemde yeni bir beden ve yeni bir düzenleniş söz konusu olsa gerekir.

Varlıklar için neresi tensip buyrulur bilemiyoruz. Kimisi Berzah diyor kimisi başka bir âlem. Ancak dünyada isim almış her varlığın ilâhî âlemde yeniden yaratılacağına dair kesin bir hüküm yoktur.

ÖLÜM SEVGİLİYE KAVUŞMAKTIR.

Hız. Pirimizin Risalet-i Gavsiyye'sinde Rabbimiz şöyle buyurmaktadır; "**Eğer insan kendisine ölümden sonra ne olacağını bilseydi, dünya hayatını**

temenni etmezdi ve her nefeste "beni öldür, beni öldür," derdi.

Tin sûresi 4-5. âyetlerinde;

"Hakikaten insanı ahsen-i takvîm (En güzel kıvamda) olarak halkettik. Sonra onu esfele safilîne taredtik (hâlden hâle geçirdik) buyrulmaktadır.

Yeryüzüne inen insan Allah'ımızın arzu etmiş olduğu isimdeki ruhtur. O halde Allah'ımız o ruhun tekâmülünü talep etmektedir. Bu dünya yaşamı ebedi yaşamak için yaratılmamıştır. İnsanın aslî vatanı dünya değildir. İşte burada "**kul**", Allah'ımızın bu ilâhî ikramının hakikatini anlar ve Allah'a kavuşmayı arzu eder.

Dünya yaşamı ilâhî âlem esas alındığında bir rüya mesabesindedir. "**İnsanlar uykudadırlar, öldükleri vakit uyanırlar.**" hadisi bu hususiyeti de işaret etmektedir. Daha önce iman yolu ile bildiklerini, takdir-i ilâhi ile fiiliyata dönmüş olarak bilen için ölüm ancak bir merhalelerdir.

EL İNSAN

Beyan

"EY İNSANLAR BEN SİZLERE VÜCUD VEREREK RUH VE MADDEYİ İDRAK EDİP TERAKKİ EDESİNİZ DİYE DÜNYAYA YOLLADIM VE BENİM SONSUZ ALEMLERİME YAKIŞIR BİR ŞEKİLDE İDRAK EDİN VE SONSUZLUĞUMU BİLİN. SİZLER İSE BİRBİRİNİZİ ANLAYIP TERAKKİ EDECEK YERDE İLK GÜNDEN BERİ BİRBİRİNİZLE HARP EDİP BİRBİRİNİZİ ÖLDÜRÜYORSUNUZ. HAYAT VE ÖLÜM BENİM UHDEMDEDİR. ÜSTELİK KİMİ ÇOK İNSAN ÖLDÜRÜR VE SULH SAĞLADIĞINI SÖYLER ONA KAHRAMAN DİYE BAKARLAR. BİR DE ONU EL ÜSTÜNDE TUTARLAR. BU ŞEKİLDE DEĞERLENDİRMELER BENİM MAKBU LÜM DEĞİLDİR."

ÖLÜME ÇARE ARAYIŞLARI

Bugün '**Neden ölüyoruz?**' sorusuna cevap bulmaya çalışan çok sayıda bilimsel araştırma merkezi var.

Kendilerine en çok korku verenin ölüm olduğunu düşünen insanlara "**ölüme çare bulduk artık ölümsüz oldunuz**" denirse bu olay insanların imanını kaybetmesine sebep olacak büyük bir fitnedir.

"**Biz ölüme çare bulmak üzereyiz**" haberleri dahi insanların din ve iman anlayışlarının bozulması için bir sebeptir. Böyle olursa ne olur? İnanç kalmaz inanç kalmazsa ne olur? Dünya hayatının manevi mânâsı ve gayesi kalmaz. Çünkü ilâhî arzu, ruhların

dünya hayatında terakki ederek ahireti kazanmalarındır. Onun için zamanın fitnesinden Allah'a sığınırız. O fitne insanlardaki imanı yok edebilir. Allah herkese rahmeti ile lütfetsin ki, selâmette yürüyelim.

İnsan varlığı için en büyük korku ölümdür. İnsandaki gizli duygu ölüm korkusu ve ebedilik arzusudur. Ölmek ve bir daha var olamamak korkusudur. O halde bu korkudan kurtulmak, ebediyet kazanmakla mümkündür. Bu ise ancak Allah'ımızın dünyaya göndermiş olduğu ilâhî gönüllere uymakla mümkündür.

Hz. Süreyya;

**"Zamin oluruz her kimi ruh içre alırsak
Kabil mi ayıra mevt-i tabîî anı ayâ"**
buyurmuşlardır.

Âdem şecereye yaklaşmakla ölümsüzlük kazanmayı murat etmişti. Allah'tan başka bir varlık olmadığına göre ve her varlığın asliyeti Allah olduğuna göre Allah'ın dununda bir ölümsüzlük nasıl olabilir. Âdem zaten cennette olduğu için ölümsüzdü. Ancak Âdem'in Allah'a verdiği sözde azim göstermemesi onun ceza görmesine sebep oldu. Âdem'in bir daha hata yapmayacak bir terakkiye varması gerekmektedir. İşte o zaman dünyaya inmek icap etti. Bütün bunlar Âdem nesline bir ders-i ibret olsun diye tatbik olunmuştur.

EL İNSAN

Bakara sûresi 28. âyetinde;

"Siz ölü iken size hayat verdi, sonra sizi öldürüp sonra diriltecek sonra da Hu'ya döndürülecek olduğunuz halde Allah'ı nasıl inkar edersiniz?" buyrulmaktadır.

Allah yarattığı varlıkları seviyor, yarattığı her varlıkta bir muradı var, yoksa neden yaratsın? Ancak yaratılanlar bunu tam mânâsı ile idrak edemiyorlar.

Allah'ın arzusu ile hayat neşesi tadan insana ilim ve bilgi lütfedilmesi, sonra yaşlanarak ölmesi ve Allah'ın onu tekrar diriltmesi bir hakikattir.

Allah'ımızın yaratmış olduğu varlığa hitabıdır ki:
"Sen yokken seni Ben var ettim, Beni bilip tanıman için sana ilim sundum, beni tanırsan daha ileri ihsanlarda bulunurum"

Buna karşı insanların çoğunluğunun dünya hayatına takılıp kalması ve ahireti unutmaması ne fena bir yanılmadır. Çünkü insanların şuur altında kendilerine vücut izafe etme duygusu vardır. Kendisini Allah'tan ayıran bir düşünce varlık vehmine düşer. Bu vehim kişiyi Allah'ı inkara kadar götürür.

Âyette iki ölüm ve iki dirilik halinden bahsedil-

mektedir. Bu ayet, bazılarının iddia ettikleri gibi, reen-karnasyon (tenâsüh) tezinin ispatı değildir.

Bu tatbikat, Kur'an-ı Kerîm'de bildirildiği üzere şöyledir: birinci ölüm hali, gizli vücut dalgası halinde oluş; birinci ihya, dünyada görünüş; ikinci ölüm dünyadan latif hale geçiş; ikinci ihya ise, ahiret gününde diriliş ve ilm-i hakîkatin açılışıdır.

Tenasüh nazariyesinde (Reenkarnasyon) Allah'ı inkâr vardır. Âyette ise Allah'ın ilâhî programından bahsedilmektedir.

İnsanın öldükten sonra tekrar yeni bir beden ile dünyaya gelmesi reen-karnasyon olarak değerlendirilmiştir. Bu geliş gidişlerin ise ruhun kemale ermesi için olduğu söylenmiştir.

Secde sûresi 32/12. âyetinde;

"Bir görsen o zaman suçluları; Rablerinin huzurunda başlarını eğmişler: «Ey Rabbimiz, gördük ve dinledik. şimdi bizi geri çevir de, iyi bir amel işleyelim; çünkü biz kesin inanç sahibi olduk.» derlerken.

Tekrar dirilme de esas olan ruhtur. Ancak unutulmamalıdır ki, ruh Rabbimizin bir emridir.

EL İNSAN

Reenkarnasyonu düşünenler insanı madde olarak değerlendirmektedirler. İlâhî âlemde ise her şey değişiktir. O âlemin şartları neyse Rabbimiz o şartlara uygun olarak insanı mücehhez kılacaktır.

İnsan, Allah'ın arzu buyurduğu emir neticesinde meydana gelmiştir. İnsanın ilâhî âlemdeki yaratılışında artık madde yoktur, ruh vardır. İnsan, ilâhî âlemdeki yaratılışında dünyadaki yaşamında ne kadar terakki ettiyse o makama göre yeniden yaratılacaktır.

Allah'ımız, ruhları ihya ve terakki ettirmek için, onu velâyete mülâkî eyler. Böyle bir ihyadan sonra, nasıl olur da Allah inkar edilir?

Hz.Muhyiddin-i Arabi kitaplarında yazdığı gibi ilâhî âlemde mahşer gününde bütün varlıklar toplandığı zaman ölüm bir koç suretinde getirilir ve Yahya peygamber tarafından kurban edilir. Yahya ismi "**ihya**"dan gelmektedir. Ölümü öldürmekten murat ölüm isminin tatbi-katının ortadan kaldırılmasıdır ki, ebedi hayat böylece başlar.

İNSAN VARLIĞININ ESASI OLAN RUHUN İLÂHÎ ÂLEME HAZIRLANMASI

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

İnsan varlığında inanç hususunda kabul ve inkar duygusu mevcuttur. Geçmişte kabul duygusu daha ağır basıyordu. Bugün ise teknolojinin gelişmesi ile birlikte inkâr noktasına sapmalar çoğalmıştır. Bugün insanları inanç hususunda kabul noktasına getirmek kolay olmasa gerekir. Dünya yaşamı sonsuz yaşamın sadece bir parçasıdır. Dünya yaşamı gerçek ve ebedi yaşam için bilgi sahibi olmak içindir. Dünyayı bir geçiş yeri olarak görmek daha doğru olsa gerekir. Allah'ın, insan varlığını severek ve isteyerek yarattığını düşünürsek Allah'a olan sevgimiz daha da artar. Herkesten ve her şeyden ümit kesilir ama Allah'tan ümit kesilmez. Bizleri severek yarattığına göre Allah'tan nasıl ümit kesilir?

İnsan sadece bu dünya için değil daha ileri bir yaşama yönelik olarak yaratılmıştır.

Her velâyet gönlü kendi zamanını anlatmış ancak ileriye işaret etmiştir. Bugün de bu zamana ait olan teknoloji, ilim ve bilgi anlatılıyor ancak ileriye yönelik olarak Rabbimizin; "**Artık bana geleceksiniz buna hazırlanın**" arzusu zuhur ediyor.

EL İNSAN

Bizler ruhlar âleminden buraya gönderildiğimizde bizlere oradaki yaşamımız unutturuldu. İnsan varlığı, ruhundaki Allah idraki içinde ve dünya yaşamında almış olduğu bilgi paralelinde imtihan edilecektir. Allah'a iman var mı yoksa ufak bir hadise karşısında imanından vaz mı geçiyorsun? İnsan bu âleme inancının ikrarı için gönderilmiştir.

Dünya ile ilgili çalışmalar maddeye aittir, ancak ruhen terakki edip bir yere gelmek lazımdır. Bu konu o kadar mühimdir ki, Rabbimiz kullarına yardımcı olması için peygamberler ve veliler göndermiş, insanlara yol göstericiler tayin etmiştir. Çünkü Allah kullarını çok sevmektedir.

Bir Mürşid'e niçin gidilir? Kendi ruhumuzu ve kendi kalbimizdeki Rabbimizi tanımak için bir Mürşide gidilir. Allah'ı kendi kalbinde bulmak demek "**kendisi ile barışık yaşamak**" demektir. Allah'ın ebedi sulhüne mazhar olmak demektir.

Allah'ı bilen tanıyan insan, Allah'a olan sevgisini ve aşkını Allah'ın yarattığı diğer varlıklarda da görür ve tadar. Böyle bir kul hiçbir varlığa karşı fena duygular ve düşünceler içinde olamaz. O halde bütün varlıkları sevmek için de bir Mürşid'e gidiyoruz. Hz. Yunus Emre'nin "**yaratılanı severiz, yaratandan ötürü**" sözü ne kadar anlamlıdır.

İnsan kendisini yokladığında bir de Allah'ı düşündüğünde Allah'ın bizleri daha çok sevdiğini anlayacaktır. İnsan, Allah'ı tanımıyor. Onun için insanlarda yanılmalar oluyor. Allah'ı ne kadar ileri tanırsak o kadar doğru oluruz.

Her şey aslına dönecektir. Beden topraktır ve toprağa dönecektir. Ruh Allah'ındır. O halde insanın dönüşü Rabbinedir.

Dünya insanlar ve cinler için geçici bir mekândır. Bir nebze rızıklanmak, terakki etmek ve ilâhî âleme hazırlanmak için buradayız. Kim bir Mürşid-i Kâmil eli tutar ve kendindeki ilâhi ruhun varlığına iman ederse o insan ileri terakki eder ve Allah'ın inayeti ile velâyet lütfuna kavuşur ki, asıl murad olan "**Allah'ın velâyetidir**"

Bir tecellimde; ilâhî âleme geçmişim, orada bu dünyayı düşünüyorum. İlâhî âleme geçip bu dünyayı düşündüğünüz zaman harikulade bir güzellik içinde düşünüyorsunuz. Kadıköy, Kurbağalıdere ve Fenerbahçe stadının oralardan geçiyorum, her taraf gül bahçesi, billur gibi bir su akıyor, süslü bir köprü gördüm ki güzelliği tarif edilemez. Allah oradan bu dünyayı düşündürdü. Oraya intikal edilmiş ve bu dünya düşünülüyor. Tabii ki insan her şeyi bulunduğu makama ve ortama göre düşünür.

EL İNSAN

İnsan dünyanın dışına çıkamadığı için her şeyi dünyadaki yaşamına göre idrak eder. Bütün değerlendirmeler dünyaya göre yapılmaktadır. Çünkü ölçü burasıdır.

Dünyada yaşayan insan ilâhî âlemi tarif etmeye kalkıyor. Halbuki ilâhî âlem hakkında ne kadar bilgi ve idrak olabilir ki! İnsan bu dünyanın dışını görebilmiş olsaydı bu dünyadaki yaşantının değişmesi icap ederdi. Fakat insan vefat ettiği zaman cismaniyetini, aklını, beyinini burada bırakıyor, ilâhî âleme ruhunu götürüyor. Ondaki ruhun mazhariyetine göre ilâhî âlemde ona başka bir vücut veriliyor; oradaki yaşama göre yeni bir vücut veriliyor. İnsan daha şimdiden bu idrakte ise ilâhî âlem anlayışı daha ileri olacaktır.

Bizler ilâhî âlemi ve yaşadığımız dünya âlemini düşünürken de Allah'ın bize vermiş olduğu meşrep üzerine düşünürüz. Hepimizin neşesi, düşüncesi idraki değişiktir. Ama bazı noktalarda birleşiriz. Allah'ın tevhidinde birleşiriz.

Herkes aynı şeyi düşünmez. Allah, kulunda nasıl düşünürse insan da öyle düşünür. "**Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz.**" (*Tekvîr 29*) âyeti bunu da işaret eder. Bizler Allah'ın varlığının dışında değiliz.

İlâhî âlemde Allah bütün varlıkları kendisinde toplayacak ve daha sonra dilediği kullarına lütfedeceği makamlara göre yeni bir vücut lütfedecektir.

Esfele safilin ruhun tekâmülü için bir araçtır. Peki, bundaki murat nedir? Bu tekâmülden murat, Allah'ın Musavvir'inde tasavvur ettiği isimlerin kendi mazhariyetlerinin meydana çıkmasıdır. Tekâmülde en büyük merhale velâyettir. Velâyette terakki eden en ileri tekâmül eder. Velâyette tekâmül edenlerin hali Hüve'ye aittir. Onlar için artık mahşerdeki hesap ve mizan tatbikatı söz konusu değildir. Hatmül Velâyet sırrı bu hususları açıp izah etmektedir.

Hüve konusu Allah'ın velâyet tatbikatının açılmasıdır. Zaten başlangıç velâyet ile başladı, kapanışın da velâyet ile olması umulur.

SIFATÎ MAKAMLARDAN HÜVE'NİN ZÂTÎ ÂLEMLERİNE YÜKSELİŞ

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Bir kardeşimizin aldığı ilham şu şekildedir:

**"Ne kadar açılırsa açılısın sizin âleminizde
Hüve yine de hususiyede kalacaktır. Ene Hüve"**

Hüve'nin Âlem-i Âma tedrisatı lütfettiği gönüller bu ilimle donanmış olduğu takdirde sifati âlemlerden Hüve'nin zâtî âlemlerine yükselirler.

Hüve Musavvir'inde tasavvur buyurduğu "**Ben bir insan yaratacağım**" arzusu ile yaratılan bütün varlıkların fevkinde olarak "**İnsan**"ı yaratmıştır.

Allah'ımız her bilicinin üzerinde bilici olarak İnsan varlığını yaratmış ve "**entümül fukara**"(sizler fakirlersiniz) olarak yaratılan bütün varlıkların üzerinde "**ganiü'l gani**" (zenginin zengini) isminin feyzini sunmuştur.

Allah'ımız yaratmış olduğu "**İnsan**" varlığında '**Nübüvvet**,' '**Velâyet** ve '**Risalet**'ini açmıştır. Hiçbir varlık bu teklifi, kapasitesi yetmeyeceğinden kabul etmemiş sadece insan varlığı bunu yüklenmiştir. Bu, insan varlığının hususiyetini göstermektedir. İnsan özel bir imalat ile meydana gelmiş bir varlıktır.

EL İNSAN

İnsanlar arzu ettikleri şeyleri yerine getirdikleri zaman ona karşı duydukları zevk ve neşe tadılmış olduğundan nihayete erer. Rabbimiz bir insan varlığı yaratmış onda velâyetini açmayı murat eylemiş ve açmıştır. Hz. Âdem'den son peygamber olan Hz. Muhammed'e kadar bütün peygamberlerde bu arzusunu tatmış, Sevgili Efendimizden sonra da velileri ile bu arzusunu ikmal etmiştir. Yani Allah'ımız insan varlığındaki arzusunu tahakkuk ettirmiştir. Artık bundan sonrası için Allah'ımız yeni bir sayfa açarak hayal bile edilemeyecek olan yeni bir yaşamı başlatacağını Kur'an'ında müjdelemiştir.

Hz. Süreyya'nın;

***Bin can ile bî-hâb u huzur özlediğim yar
Ben olmayayım mı buna billah şaşışverdim"***

Beyanı, Hüve'nin kendisinden kendisine bilinçli olduğunun aşikâr kılınmasıdır. Bu bilinçteki husus nedir? Bu bilince gelmiş olan insan ile bu bilince ulaşmamış insanın durumu nedir?

Hüve'nin kendisinden kendisine bilici olma irfanîyetini yaratmış olduğu insanda bilince getirmesi, insan için ulaşılabilecek son makam mıdır? Yoksa daha var mıdır?

Hüve'nin arzu buyurduğu ve yarattığı ruhun terakisinde sonsuzluk vardır. Bu dünya "**bir nebze rızık-**

lanma" yeri olduğuna göre bu dünyanın üstünde namü-tenahi rızıkların insanı beklediği düşünülebilir.

**ALLAH'IN KENDİSİNDEKİ ARZULARI TEMAŞA
ETMEK İSTEMESİ İNSANLARI TERAKKİ
ETTİRMEKTEDİR.**

İnsanın bu âlemde yaşamış olduğu "**ömür**" ona terakki etmesi için verilmiştir. Ancak terakki sadece bu kadar değildir. İlâhî âlemde de terakki devam edecektir. Oradaki terakki bu vücut ile olmayacaktır. O âlemin şartlarına uygun bir vücut verilecektir. Orada terakki edecek olan cismaniyet değil ruhaniyettir.

**İNSAN VARLIĞININ ÂDEM'DEN BUGÜNE DAİMA
GELİŞME GÖSTERMESİ "HÜVE HER AN YENİ BİR
ŞANDADIR" ARZUSUNUN BİR YANSIMASIDIR.**

İnsan varlığı diğer varlıklarla kıyaslanmayacak bir hususiyet taşımaktadır. İnsanı diğer varlıklarla kıyaslayarak anlamak mümkün değildir. İnsanın makamı çok başkadır. İnsan dışındaki varlıklar sadece Allah'ın onlara verdiği belli vazifeleri yaparlar çünkü o varlıklarda ilâhî ruh yoktur. "**Cebrail**" ruh olarak Kur'an'da bildirilmiştir. Cebrail ruhânî bir varlıktır. Ancak "**Allah'ın Ruhu**" noktası el İnsan noktasıdır.

Allah'ımızın; "**Ben bir insan yaratacağım**" arzu-

EL İNSAN

sundan yaratılan Âdem varlığına kendi ruhundan lütfettiği zaman o varlık el İnsan olmuştur; ruh olmazsa o sadece madde kalmaya mahkûmdur.

İnsan dışındaki varlıklar sadece Allah'ın onlara verdiği vazifeler ile yaşarlar. Çünkü o varlıklarda Allah'ın ruhu yoktur; onlar madde hükmündedir; insan ise kendisinde Allah'ın ruhu olmakla diğer varlıklarla mukayese edilemez bir hususiyet taşımaktadır. Hiçbir varlık insan ile kıyas edilemez.

Her şeyin izafi olduğu bu âlemde Âdem sabittir. Çünkü her şey Âdem'e muzaf olarak yaratılmıştır. Asıl olan insanın temsil ettiği asliyyete olan bağlantısı düşünüldüğü zaman, insanın evrimleşmesi teorileri geçerli değildir. İlâhî kudret insanı kendi sureti üzere halkeylemiştir. Bütün varlıklar içinde baz alınan varlık insandır. Her varlığı insana nispet ederek değerlendirmek lazımdır. Çünkü İslâm'da asıl olan insandır.

İNSAN ÂLEM-İ ÂMÂ'YA KADEM BASACAK MIDIR?

Dünyada canlı varlıklar var, cansız varlıklar var, hiçbiri tenzih edilmiyor; çünkü onlar madde yani sıfatlılar. ZÂT olmaya namzet bir tek varlık vardır o da İNSAN'dır. O halde murat olan İNSAN'dır.

Peki ilâhî âleme kadem basacak olan insan Âlem-i A'mâ'ya kadem basacak mıdır?

Sonu yok denilen sonsuzluk da bir hükme bağlıdır. Sonsuzluk başıboş değildir, bir nizam içerisinde yürümektedir. O da Allah'ın arzusuna tâbidir.

Sonsuzluğu tarif ederken madde âlemi düşünülüyor, ancak ilâhî âleme intikalde sonsuzluk daha farklı bir mânâ kazanacaktır.

Akıl insanı nereye kadar ulaştırabilir. Ancak aklın ihata edebildiği ilimle öğrenilebilecek noktaya kadar elbette. Peki, bilmenin sınırları bu kadar mıdır? Merak edilen varlık âleminin her zerresinin kendi varlığı ile özdeş olduğunu idrak eden bir insanın anlayışı ne kadardır? Veya daha ilerisi olarak bütün varlık âlemine **“yaratana gözünden bakmak”** idrak ve makamı lütfedilirse insan için bilmenin tarifi ne olabilir?

İşte bütün bu soruların cevabı zaten soruların içinde mevcuttur. Velâyet kâl (söz) işi değil de hâl (tatbikat) işi olduğuna göre **“tatmayan bilmez”** sözünü de hatırladığımızda, velâyet gönüllerinin Allah'ın lütfu ile bu sıralardan haberdar olduklarını söyleyebiliriz. O halde Âlemi A'mâ denilen sır söz ile değil, Allah'ın lütfetmesi ile yani tatbikat ile bilinebilir.

EL İNSAN

İNSAN KENDİSİNDEKİ TECELLİYE GÖRE DEĞİL O TECELLİYİ KENDİSİNDE İCRA EDENE GÖRE DEĞERLENDİRİLMELİDİR.

Allah'ımızın arzusu olan çeşitli tecelliler insanda zuhur edebilir. İnsan kendisini o tecelliyeye göre değil o tecelliyi kendisinde icra edene göre değerlendirmelidir. O zaman daha ileri bir idrak zuhur eder.

Allah'ımızı yalnızca yaratmış olduğu bu âleme göre anlamaya çalışmak, ilâhî kudreti tahdid etmiş (kısıtlamış) gibi olmak demektir. Allah'ımızın bu tertibinin üzerinde daha nice tertipleri vardır.

Kimi insan var bizim yaşadığımız bu esfele safilin âlemini düşünüyor, kimi insan var, bu âlemin fevkinde olarak yedi semavatı, cennetleri, cehennemleri, sidret'ül Münteha'yı ve Âlem-i Âma'yı ve onları yaratan Allah'ı düşünüyor.

Her düşünce o ismin makamı ile ilgilidir.

Bu âlemlerin de üzerinde, Allah'ımızın âlemleri ve arzuları var mıdır? Elbette vardır, yok demek Allah'ın yaratma arzusuna tahdid getirmek olur. Bizim varlığımız dışındaki varlıkları düşündüğümüz zaman, Allah'ın namütenahiliğini görüyoruz. Hususiyede olarak arzu buyurduğu kullarında bu namütenahiliğin tatbikatları da vardır.

İLÂHÎ AŞKIN HUSUSİYETİ KENDİSİNDEN KENDİSİNE DİR

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Bütün varlıklar asliyet-i ilâhîyeyi arzu eder. İnsan Allah'ın bir parçasıdır ve o da kendi aslını arzu eder. O halde insan elinden geldiği kadar kendisini severek yaratan Allah'ı içinde hissederek O'na yönelmeli ibadetlerini bu idrak ile yapmalıdır.

Kul mu Allah'ı seviyor, yoksa Allah kulunda kendini mi seviyor?

Aşk, insanın kendisini idrak etmesidir. Her insan, Allah'ın arzusu ile yaratıldığına göre, her insanda Allah'ın aşkını görmeye bakmalıdır.

"Bir kez Allah dese şevk ile lisan" ifadesindeki **"lisan"** kelimesi bir hususiyet arz etmektedir. Bu lisan Allah'ın kendi lisanıdır.

Allah'ımız, kuluna yakınlık lütfetme hususiyetini, velâyet ile açmıştır. Allah'ın bilinme arzusu, velâyettir. Hatmül Velâyet ile bu yakınlık hususiyetinin kendisinden kendisine **"Vedud"** sırrının tecellisi ile olduğu belli olmuştur.

EL İNSAN

Allah'ımızın arzularının meydana gelmesindeki murad-ı ilâhîsi, kendisinden kendisine olan aşkından meydana gelmektedir ki bu "**Vedud**" isminin mazhariyetidir. Allah'ımız, kendisindeki bu aşkı, maneviyat olarak açmaktadır ki, Vedud isminin aşkını anlattığı isim olarak yani velâyet olarak ortaya çıkmaktadır. Bu velâyetin meydana gelmesindeki isim ise "**Hatmül Velâyet**"tir.

Hatmül Velâyet, Allah'ın bu tertibini ve tatbikatının zuhur ettiği noktadır. Allah'ımızın; "**Ben gizli bir hazine idim...**" arzusundan **İNSAN** yaratılmıştır. O halde, Allah'ın bu arzusu ve takdiri ile sonsuz isimler yaratılmış ve âlemlerde tatbikat bulmuştur. Bu durum, Allah'ın sonsuzluğuna işaret etmektedir. "**Bilinmeklik**" arzusunun insandaki tecellisi Hakk ile Hakk olmasıdır. Allah'ımız bunu Hatmül Velâyet ile haber veriyor.

İnsan ruhu "**ve nefahu fiyhi min ruhî - ve HU noktasına ruhumdan üflediğim**" (*Sâd Sûresi 38/72.*) âyeti ile lütfedilen, Allah'ın üflediği kendi ruhu olduğuna göre, **İnsan**; Allah'ın bilinmeklik arzusunun görünme noktasıdır."

Hüve'nin, varlıkları aşk ile yaratmasından dolayı, her varlıkta seven de sevilen de yine kendisi olmaktadır. Ancak kullar, O'nu varlık olarak düşündüklerinden, O'na "**Rabbim**" demektedirler. Kul, dua ederken "**Rabbim sana iltica ederim**" der. Rabb ismi burada herkesin

kendi Rabbi olarak, Allah'ın o andaki ve o gönüldeki tecellisidir. Her varlıktaki Allah'ın tecelliyatı olarak Rab, Malikül Mülk olan zatiyettir.

İlâhî âlemde her kul, kendi Rabb'ini kendi zâtı gibi görecektir. Hakikatte zât bir, ama görünmeleri namü-tenahidir. İlâhî âlemde, Allah sâkını açacak (sâkı bissâk sırrı) ve her kuluna tecelli edecek ve her kul "**işte benim Rabbim budur**" diyecek şeklinde beyan olunan hadis-i şerifteki bir anlam da böyledir.

Buruc suresi 13-14. âyetlerinde;

"Hüve mübdî (başlatan, ilk yaratan) ve muiddir (iâde eden) Hüve Gafur'dur (bağışlayandır) Vedud'dur (aşktır)" buyrulmaktadır.

Allah'ımız, bu âlemleri aşk için yaratmıştır. Yarattılıştaki ilk arzu olan "**Aşk**", bütün bu âlemlerin yaratılmasıdaki sebeptir. Hüve, bütün bu tatbikatı kendisinden kendisine yapmaktadır.

Vedud, Rabbimizin kendisinden kendisine olan arzusunun bir ismidir ki bu arzu ile âlemler yaratılmıştır. Bütün bu programın nihayetinde yani Hüve'de toplanmasında, Allah'ımızın bu isminin tatbikat yapacağı anlaşılmaktadır.

EL İNSAN

"Ben bilinmez bir hazine idim, bilinmekliğime muhabbet ettim ve bu âlemleri yarattım" arzusundaki aşkın bir ifadesi olarak Rabbimiz varlıkları halkeylemiştir. Allah'ımızın zât nurunun işrakı, Vedud hususiyetindeki aşkın tecellisi ile bütün varlıklar vücûd bulmuş ve varlık olarak görünmüştür. Allah'ımız aşkını bütün âlemlerde tatbik ediyor.

Rabbimizin, kendisinden kendisine yaratmasındaki mânâ, kendisindeki aşkı görmek istemesidir. İsim alarak görünen her varlık, o aşkın yansımasıdır. Eğer o aşk olmasaydı, varlıklar da olmazdı.

HÂTÎME

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Bugün dünyada, İnsan'ı Allah'tan uzaklaştıracak konular ağırlık kazanmıştır. İnsan varlığını, Allah'tan ayırmak düşüncesinde olanlar, böylelikle insanları kurtarabileceklerini düşünmektedirler.

Allah'ımız, bütün âlemleri yaratmış ve her varlığa bir hususiyet lütfetmiştir. Allah'ın lütfu ilâhîsi icabı, hiçbir varlık diğerine benzememektedir. Bu durumda insanların düşünce ve idraki de birbirine benzemez.

Bir varlığı Hakk'tan ayrı olarak düşünmek, tevhide aykırıdır. Her yaratılmış olan varlık, kendi makam mazhariyetine göre yaratılmıştır. Su, toprak, hava, ateş vs. Ancak her isim kendi makamına göre değerlendirilir. Allah'ımız bizi sıfat olarak yaratmıştır, çünkü isim vermiştir. İsimden münezzehtir olduğumuz zaman ilâhî hakikate ermiş oluruz.

Allah'ımız, kendisinde olan sonsuz hasletlerden insana lütfetmiştir. Allah'ın insanı kendi sureti üzerine yaratmasını bu şekilde anlamak doğru olsa gerekir. Yoksa bunu şekil ve madde olarak düşünmemek icap eder.

Allah'ımız, dünyadaki insanlara kendisine ulaş-

EL İNSAN

bilecek bir imkân lütfetmiştir. Hüve'yi açmakla, insanı zâtına en yakın varlık olarak kabul etmiştir.

Hüve'nin bu zamandaki açılması ile tevhid anlayışı daha ileri bir idrake kavuşmuştur. Hatmül Velâyet noktasından zuhur eden ilim ile tevhid anlayışı geçmiş ile kıyaslanamayacak kadar ileridir. Tam tevhid insanı mekirde kurtarır, ikilik ise daima mekre düşürür.

Bütün insanlar için, her türlü mekirde, Allah'ın rahmetine ve selâmetine sığınır, af ve mağfiretini talep ederiz.

Hüve't Tevfikü'r Refik
ELL HACC HÜSEYİN VEDAD

YAYIMLANMIŞ ESERLER

- 1.KURBU NEVAFİL (DUA KİTABI)
- 2.HİDAYET-İ İLMİYE
- 3.İSLÂMDA MANEVİ HAKİKATLER VE YOLLAR
- 4.SÜREYYA DİVANI (İlaveli İkinci Basım)
- 5.FETHÜL AHFA
- 6.ZİKİR VE NEFİS MERTEBELERİ
- 7.EHL-İ BEYT
- 8.RİSALET-İ GAVSİYYE
- 9.YİRMİ ÜÇ YIL
- 10.HATMÜL VELÂYET
- 11.HAKİKAT KÖŞESİ
- 12.İLÂHİ İKAZ
- 13.KELÂM-I MANEVİ SOHBETLER -I-
- 14.ESMÂ-İ CELİLE-İ İLÂHİYE İSM-İ AZAM-I HUSUSİ

15.HZ. FÂTİME

16.EL MUSAVVİR

17.MEKTÛB-İ TİRMİZÎ

18.SEB'AN MİNEL MESANİ

19.MUHABBETLİ GÖNÛLLERE BİR TEZKİRE

20.RUHULLAH

21.VAHDET -İ VÛCUD

22.VAHİY VE AKIL

23.DÛSTUR

24.MÛRŞİD-İ MUHKEM DERVİŞ-İ SADIK

25.ÂYETLER VE HADİSLER

26.İNKİLÂB-I KEBİR ASLA KALBOLUŞ

27.DERYAYI NURU MUHAMMED

28.SIRR-I HATMÛL VELÂYET

29. GÛLZÂR-I MA'RİFET

30. NAME-İ HUSUSİYE
31. EL HÜVE
32. KUR'AN-I SIRR-I İLÂHÎ
33. HAZRETİ HATİCE
34. EHL-İ BEYT-İ MURTEZA
35. ÂDEM'DEN GÜNÜMÜZE ALLAH DİNİ
36. ÂDEM'DEN GÜNÜMÜZE DİN VE DEVLET
37. SIRR-I CUMA
38. MİRAC
39. ASR-I SAADET
40. RUH VE NEFİS
41. ZAMAN
42. KELÂM-I MANEVÎ SOHBETLER -II-
43. HÂTM-İ DİN
44. EI İNSAN